

Hollolan uimahalli

2020

Rakennushistoriaselvitys

Hollola

ARK — BYROO

Tilaja: Hollolan kunta

Tilajan edustajat:

Katariina Tuloisela, kaavoitusarkkitehti, Kehitys- ja kaavoituspalvelut

Mikko Helminen, rakennusarkkitehti, Hollolan tilapalvelu Oy

/

Konsultti: Arkkitehtitoimisto Ark-byroo oy, Kustaankatu 3, 00500 Helsinki,

info@arkbyroo.fi, www.arkbyroo.fi, +358 50 574 8710

/

Työryhmä:

Marianna Heikinheimo, vastaava tutkija

Laura Runolinna, tutkija

Irene Sarvi, avustava tutkija

Tarina Tommiska, graafinen suunnittelija

Sami Heikinheimo, valokuvaus

/

Etukannen kuva: Kuvaaja Max Plunger, 1986.

/

Suoritusajankohta: Heinäkuu–syyskuu 2020.

Työ on luovutettu 18.9.2020.

/

ISBN: 978-952-7417-04-1 (PDF)

/

© Arkkitehtitoimisto Ark-byroo

Asiasanat: uimahalli, monitoimitalo, Pekka Helin, Tuomo Siitonen, Hollola, arkkitehtuurikilpailu, 1980-luku, postmodernismi

Sisällys

1. JOHDANTO	2
1.1. Kohde	2
1.2. Tehtävä	3
1.3. Perustiedot	3
2. UIMAHALLIN PERUSTAMINEN	4
2.1. Kunnan tarve ja kutsukilpailu	4
2.2. 1980-luvun uimahallien piirteitä	4
3. HOLLOLAN UIMAHALLI RAKENNETAAN	10
3.1 Suunnittelija Pekka Helinin haastattelu	10
3.2 Helinin urheilu- ja uimalarakennukset	12
3.3 Rakentaminen	14
3.4 Suunnitteluratkaisu	15
3.5 Muutokset toiminnassa ja korjaushistoria	24
4. NYKYTILA	25
4.1 Sisätilat	25
4.2 Ulkotilat	51
5. YHTEENVETO	59
LÄHTEET	61
RAKENNUSLUVAT	62

1. Johdanto

↓ Hollolan uimahalli ja monitoimitalo kuvattu-
na kaakosta. Taustalla on palveluasumisen
rakennuksia ja Salpakankaan terveysasema.

1.1. Kohde

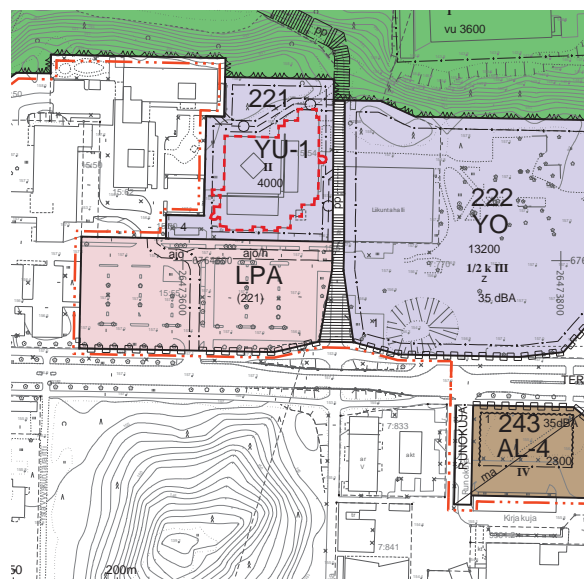

Selvityksen kohteena on Hollolan monitoimitalo ja uimahalli, joka sijaitsee Päijät-Hämeessä, Hollolan kunnan keskustaajamassa Salpakankaalla. Rakennuksessa on uimahallin lisäksi toimisto- ja harrastetiloja, kuten monitoimihalli, kuntosali ja painisali. Tiloissa on myös väestönsuojat. Kävijämäärä on vuosittain 125 000 henkilöä, ja määrä on kasvussa.

Rakennuksen suunnittelivat arkkitehdit Pekka Helin, Tuomo Siitonen ja Petri Eerikäinen vuonna 1983 järjestetyn kutsukilpailun voittaneen ehdotuksensa pohjalta. Kaksikerroksinen, betonirunkoinen ja laatoin verhottu rakennus valmistui vuonna 1986.

Uimahalli sijaitsee Terveystiellä, jonka varrelle moni kunnan yleishyödyllisistä rakennuksista sijoituu. Uimahallin viereen on hiljattain valmistunut uusi koulurakennus ja toiselle puolelle palveluasuntoja. Uimahallin takana on metsikkö, joka ympäröi urheilukenttiä ja -halleja. Tontin eteläreuna rajautuu terveysasemaa ja monitoimitaloa palvelemaan pysäköinti-alueeseen. Välittömästi tontin pohjoispuolella metsän rajassa kulkee johtolinja.

↓ Ote voimassa olevasta, 2015 vahvistetusta asemakaavasta. Rakennus on merkitty kuvaan punaisella katkoviivalla. Hollolan kunnan kaavoitus.

1.2. Tehtävä

Kohteesta on käynnistetty peruskorjaushanke, johon liittyvien kartoitusten perusteella tullaan arvioimaan tulevien korjausten vaikutusta rakennuksen arkkitehtonisiin piirteisiin sekä laajentamisen mahdollisuuksia. Tämä rakennushistoriaselvitys tukee etenkin arkkitehtonisten arvojen tunnistamista ja päätöksentekoa niiden säilyttämiseen liittyvissä kysymyksissä. Alueen muuta rakennuskantaa on arvioitu osana ulkotiloja ja pihapiiriä, mutta pääasiallinen huomio on itse rakennuksessa.

Työhön on sisällynyt arkisto- ja kirjallisuustutkimusta, kenttätyötä ja eri lähteistä peräisin olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Merkittävin arkistolähde oli Hollolan kunnan kaavoitusvirasto. Valokuvien osalta tärkein lähde oli Max Plungerin ottamien kuvien kokoelma, jonka kopio saatiin selvitystyössä käytettäväksi Helin & Co:n arkkitehtitoimistosta. Merkittävässä roolissa arkistolähteiden rinnalla oli arkkitehti Pekka Helinin haastattelu, jossa arkkitehti avasi niin suunnitteluratkaisuja kuin nykytilanteen arvottamiseen liittyviä seikkoja. Kiitämme Heliniä hänen avustaan ja yhteistyöhalukkuudestaan. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta, ja tekstissä on käytetty alaviitteitä.

Alueella on suoritettu katselmus elokuussa 2020, jonka muistiinpanot on kirjattu raporttiin rakennuskohtaisesti. Rakennukset ja piha-alueet on myös dokumentoitu valokuvaamalla maan tasosta ja ilmasta drone-kameralla. Valokuvien ottopaikat on merkitty pohjakaavioihin.

1.3. Perustiedot

HOLLOLAN UIMAHALLI

Rakennettu: 1986

Rakennuttaja: Hollolan kunta

Arkkitehti: Arkkitehtitoimisto Helin & Siitonen; Pekka Helin, Tuomo Siitonen, Petri Eerikäinen

Osoite: Terveystie 8, Hollola
(alkuperäinen osoite Terveystie 6)

Kiinteistötunnus: 98-455-7-770

Kaupunginosa: 01 Salpakangas

Kortteli: 221

Tontti: 4

LAAJUUSTIETOJA

Kerrosala yhteensä: 4 146 m²

Bruttoala yhteensä: 4 636 m²

Tontin koko: 4 000 m²

Kerroksia: 1 + kellari + IV-konehuone

Allaspinta-ala: 445 m²

KÄYTTÖHISTORIA

1986 alkaen Hollolan uimahalli ja monitoimitalo

OMISTUS

1986 alkaen Hollolan kunta

ASEMAKAAVAHISTORIA

Kohde on voimassa olevassa asemakaavassa 01-244 (vahvistettu 27.4.2015 ja lainvoimainen 11.6.2015) YU-1-alueella, eli urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueella.

Kohdetta koskeneet aikaisemmat asemakaavat olivat 01-228 (vahvistettu 14.11.2011), 01-41-42 (vahvistettu 30.7.1981) sekä 49:130 (vahvistettu 5.7.1974).

RAKENNUSSUOJELU

Kohdetta ei ole suojeltu asemakaavassa. Hollolan kuntakeskuksen osayleiskaavassa (hyväksytty 9.3.2012) kohde sijaitsee keskustoimintojen alueella ja pääkadun varrella, mutta siihen ei kohdistu suojelutavoitetta.

2. Uimahallin perustaminen

2.1. Kunnan tarve ja kutsukilpailu

Uimahalli-monitoimitalo suunniteltiin Hollolan keskustaajamaan Salpakankaalle aikana, jolloin alueelle oli kehittymässä monipuoliset liikuntapalvelut sisältävä virkistyskeskus ulkokenttineen ja sisäliikuntatiloineen. Rakennus oli tarkoitus liittää yhdyskäytävällä peruskoulun yläasteen liikuntahalliin. Samalle alueelle sijoittuivat myös muut tärkeimmät kuntaa palvelevat rakennukset.¹

Hollolan kunta järjesti helmikuussa 1983 uimahalli-monitoimitalon luonnoksia varten kutsukilpailun, jonka voittajaksi julistettiin saman vuoden kesäkuussa Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen ehdotus. Rakennuksen toteutussuunnitelmat laadittiin tämän ehdotuksen pohjalta.²

Arkkitehtuurikilpailun arvostelussa kiinnitettiin huomiota suunnitelman toimivuuteen, arkkitehtoniiseen omaleimaisuuteen, kehityskelpoisuuteen ja taloudellisuuteen. Vaikka tuomareiden mukaan mikään ehdotuksista ei sellaisenaan sopinut toteuttamisen pohjaksi, luonnehdittiin Helinin ja Siitosen ehdotuksen erottuvan edukseen muista muussa arkkitehtonisesti ansiokkaalla allashallillaan ja vapaa-ajan rakennuksen olemuksellaan sekä kompaktiudellaan. Kulmaan sijoitettu kahvio onnistui palvelemaan kahta toimintoa: uimahallia ja nuorisotiloja. Kritiikkiä annettiin allaspinta-alan niukkuudesta, nuorisotilojen sijoittelusta kahteen kerrokseen sekä tarpeettomasta väljyydestä.³

1 Helin, P. & Siitonen, T. 1984. Hollolan uimahalli-monitoimitalo. Arkkitehti 5/1984; Hollolan uimahalli-monitoimitalon kutsukilpailun arvostelupöytäkirja 23.6.1983. HKK.

2 Hollolan uimahalli-monitoimitalon kutsukilpailun arvostelupöytäkirja 23.6.1983. HKK.

3 Hollolan uimahalli-monitoimitalon kutsukilpailun arvostelupöytäkirja 23.6.1983. HKK.

2.2. 1980-luvun uimahallien piirteitä

Suomessa uimahallit on rakennettu 1970-luvulta lähtien pääasiallisesti kuntien toimesta; osin ideologisen valintana tarjota kuntalaisille edullisia vapaa-ajan palveluja, mutta myös pyrkimyksenä ennaltaehkäistä terveydenhuollon kuluja. Rakennusten arkkitehtuurissa on nähtävissä kehityssuunta rationaalisista urheilulaitosmaisista uimahalleista kohti viihtyisämpää, elämyksellistä kylpylärakentamista. Arkkitehtonisissa ratkaisuisa tasapainoteltiin urheilukäytön saneleman käytännöllisyyden ja kylpylämäisen kokemuksellisuuden välillä. Hollolan uimahalli sijoittuu tähän murrosvaiheeseen, ja sen arkkitehdit Pekka Helin ja Tuomo Siitonen pyrkivät arkkitehtuurissaan nimenomaan kohti elämyksellistä kokonaisuutta. Kylpylämäisyys korostuu kuntien rakennuttamissa uimahalleissa 1980-luvulta lähtien.

Kunnat rakennuttivat 1970–1990-luvuilla useita uimahalleja, joista vain harvat esiteltiin ammattijulkaisuissa. Alle on koostettu arkkitehtuurijulkaisuissa esiin nostettuja kohteita, jotka osoittavat uimahallien ajankohtaisia arkkitehtonisia ja toiminnallisia ominaisuuksia.

Arkkitehti-lehden numerossa 8/1980 esiteltiin Helinin, Siitosen, Antti Laihon ja Klaus Lindhin suunnittelema Tampereen uintikeskus. Uintikeskuksen kokonaisuuteen kuuluu uimahallin lisäksi maauimala sekä ympäröivää puistoaluetta Kalevan kaupunginosassa. Osa uimahallin suunnitteluratkaisuista perustui jo vuonna 1972 järjestettyyn suunnittelukilpailuun.⁴ Tampereella pääallas on sijoitettu hallitilaan ja rakennuksen koordinaatistoon nähden suorakulmaisesti. Lastenallas ja allasalueen ylle työntyvä toisen kerroksen kahvila kuitenkin muodostavat hallitilan päätyyn rajautuvan, muotokieleltään orgaanisen kokonaisuuden. Kahvilaparvea kannattavat, alaspäin suippenevat betonipilarit ja niiden välistä parven alle luikertava lastenallas luovat kylpylämäistä tunnelmaa, kun taas pääaltaan alue on järjestelyltään rationaalinen ja

4 Helin, P., Siitonen, T., Laiho A. & Lindh K. 1980. Tampereen uintikeskus. Arkkitehti 8/1980.

urheilullinen. Arkkitehtuuri perustuu selkeään rakenneratkaisuun: ilmavaan pilari-palkkijärjestelmään laajoine lasiseinäpintoineen. Sisätilojen verhouksissa on käytetty lämpimän sävyisiä, tummia pintamateriaaleja, kuten luonnonväristä mäntyä kattopaneloinnissa. Tiilenpunainen laatta toistuu uintikeskuksen ulkoseinissä, lattioissa ja kiintokalusteissa. Tämä laatoitus myös pystyttiin palauttamaan ja korjaamaan peruskorjauksessa 2014–2015 (takuukorjaus suoritettiin 2017), jossa Tuomo Siitonen toimi pääsuunnittelijana.

Arkkitehtitoimisto Helin & Siitosen Hollolan uimahallia koskevat suunnitelmat esiteltiin *Arkkitehti*-lehdessä kahteen otteeseen numeroissa 5/1984 ja 5/1986: kun ensimmäiset suunnitelmat olivat valmiit ja uimahalli-monitoimitalon valmistuttua. Hollolassa uima-altaat ovat muodoltaan osittain suorakulmaisia ja osittain kaarevia muodostaen symmetrisen kokonaisuuden. Altaat on asetettu 45 asteen kulmaan suhteessa rakennuksen pääkoordinaatistoon. Kylpyläteemaa on viety Tampereen uintikeskusta pidemmälle valkoiseksi maalatuilla betonipilareilla, jotka määrittävät sisätilan luonnetta voimakkaasti. Pintamateriaaleissa toistuvat vaaleat sävyt ja kirkkaan valkoinen. Hollolan uimahallissa toistuu myös samoja detaljeja kuin Tampereen uintikeskuksessa, kuten ulkoseinien tiilenpunainen laatoitus.

Samassa *Arkkitehti*-lehden vuoden 1984 numerossa julkaistiin myös artikkeli Helinin, Siitosen ja Laihon suunnittelemastä UKK-instituutista. Rakennus on suunniteltu toimimaan liikunnan ja terveyden tutkimuskeskuksena, johon on sijoitettu ravintolan ja kokoustilojen lisäksi kuntosali sekä laboratoriotiloja. Vaikka UKK-instituutti poikkeaa toiminnoltaan Hollolan uimahalli-monitoimitalosta, on rakennusten suunnitteluratkaisuissa yhteneväisyyksiä. Havumetsämaisemaan keskelle Tampereen Kaupin ulkoilualuetta suunnitellussa tutkimuskeskuksessa on neljä kerrosta. Monimuotoisen rakennusmassan ulkoasua määrittävät siniset sekä valkoiset keraamiset laatoituspinnot, massasta ulos jatkuvat seinäkkeet sekä erilaiset säännölliset sekä sommitelmalliset aukotustyyppit. Ravintolasiipeä ja pääsisäänkäyntiä korostavat näyttävät ikkunapinnat, jotka jatkuvat tilojen harjamaisina kattoikkunoina. Sekä ulko- että sisätilojen muotokielellä monimuotoisuutta lisäävät kuntosalin ja ravintolan seinien kaariaiheet.⁵ Etenkin kaarimuodot sisätiloissa, kontrastoivat julkisivupinnat sekä massoitellun monimuotoisuus toistuvat myös Hollolan uimahalli-monitoimitalossa. Samassa *Arkkitehti*-lehden numerossa esiteltiin Arkkitehtitoimisto Kauria–Turtolan suunnittelema Malmin uimahalli, jossa itse uimahalliosia on

5 Helin, P., Siitonen, T. & Laiho, A. 1984. UKK-instituutti. *Arkkitehti* 5/1984.

Hollolaa matalampi, mutta Hollolan tapaan katossa on teräbetoniristikko ja muut tilat kiertävät päätilaa.⁶

Vuonna 1990 käyttöön otettu, Mika Penttisen ja Jyrki Tiensuun suunnittelema Ikaalisten kylpylän uusi päärakennus esiteltiin *Arkkitehti*-lehden numerossa 8/1990. Rakennuksessa toistuu suuremmissa mittakaavassa aiempien esimerkkirakennusten yhteydessä tavattuja piirteitä, kuten eri koordinaatistojen yhdistäminen, kaarevien muotojen käyttö sekä monipuoliset toiminnot. Valoa on pyritty saamaan allasosaston sisätiloihin laajoilla ikkunapinnoilla niin seiniltä kuin katosta.⁷

Vuonna 1993 valmistunut, Pekka Helinin suunnittelema Forssan uimahalli, Vesihelmi, esiteltiin *Arkkitehti*-lehden numerossa 4/1994. Vesihelmessä on saunojen ja pukutilojen suhteen saman kaltainen toiminnallinen tilajäsentely kuin Hollolassa, mutta allasalue on selvästi monimuotoisempi ja asetelmana vapaampi. Uimahallin arkkitehtuurin kylpylämäisyyden rinnalle on tuotu laajemmin vesipuistomaisia toimintoja. Jo Hollolassa nähtiin muotokielessä samoja aiheita, kuten kaarevia seiniä ja altaita. Hollolan tapaan Forssan Vesihelmessä sisätilan laatoitukset ovat vaaleita. Forssassa myös rakennuksen julkisivut saivat vaalean värin.

Uimahallien suunnittelussa 1980-luvun alussa tapahtunut muutos oli selvä. Osmo Lapon ja Jussi Suomalaisen suunnittelema uimahalli valmistui Riihimäen urheilupuiston uimalan yhteyteen vuonna 1979. Uimahalli on upotettu rinteeseen ja rakennettu osittain maan alle niin, että sen katto on maauimalan tasossa ja palvelee maauimalan toimintoja.⁸ Uimahallin sijoitus maastoon sekä puhtaaksi valetut betonipinnat julkisivuissa ja allashallissa ovat persoonallisia, mutta muun muassa arkkitehtuurin kulmikkuus ja allashallin pelkistetty tilahahmo liittyvät sen aiempaan uimahalliperinteeseen.

Vuonna 1983, vain vuotta Hollolaa aikaisemmin, valmistunut Espoonlahden uimahalli oli niin ikään esillä *Arkkitehti*-lehdessä. Rakennuksen yksinkertainen, rationaalinen muotoilu sekä pitkät uintiradat ja katsomo korostavat toiminnan kuntointiin painottuvaa luonnetta. Rakennuksen suljettu ilme tummanruskeine tiilimuurauksineen on vastakohta myöhempien esimerkkien kepeyttä ja avoimuutta ilmaiselle arkkitehtuurille.

6 Arkkitehtitoimisto Kauria–Turtola 1984. Malmin uimahalli. *Arkkitehti* 5/1984.

7 Penttinen, M., Tiensuu, J. 1990. Ikaalisten kylpylä. *Arkkitehti* 8/1990.

8 Lappo, O. & Suomala, J. 1980. Urheilupuiston uimala. *Arkkitehti* 8/1980.

1977

SEINÄJOEN UIMAHALLI-URHEILUTALO

Osoite: Kirkkokatu 15, Seinäjoki

Kilpailu: 1. palkinto, 1973

Valmistunut: 1977

Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Ikola ja Ilveskoski

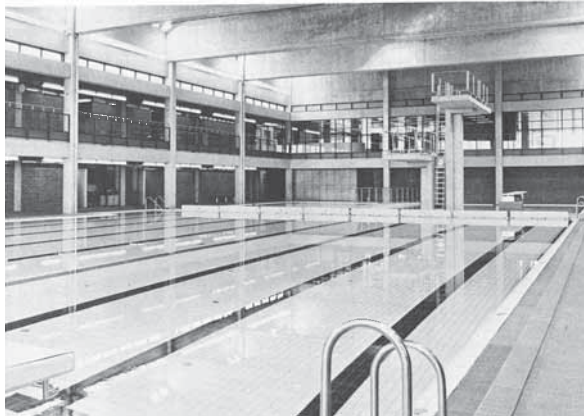
Kerrosala: 10 000 m²

Tilavuus: 55 000 m³

YLEISKUVAUS

Seinäjoen uimahallin arkkitehtuurissa näkyy vielä 1970-luvun puolella vallinnut rationalismi urheilutila-rakentamisessa. Kantavat elementit on jätetty paljaalle betonipinnalle ja altaan asettelu on suoralinjainen. Ajan uimahallirakentamiselle tyypillisesti allastila on osa laajaa, eri urheilutoimintoonille tilat tarjoavaa rakennusta.

❗ Kuvalähde: Latvala & Alkula, Seinäjoki, Arkkitehti 4/1977.

1979

RIIHIMÄEN URHEILUPUISTON UIMAHALLI

Osoite: Salpausseläntie 16, Riihimäki

Kilpailu: -

Valmistunut: 1979

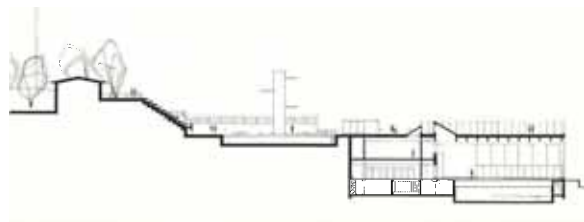
Suunnittelijat: Arkkitehtuuritoimisto Osmo Lappo, Osmo Lappo ja Jussi Suomala

YLEISKUVAUS

1950-luvulta vaiheittain rakentunutta Yrjö Lingrenin suunnittelemaa Riihimäen urheilupuistoa täydennettiin uudella uimahallilla 1970-luvun lopussa. Osmo Lapon ja Jussi Suomalan maauimalan yhteyteen suunnittelema uimahalli on upotettu rinteeseen niin, että sen katto on maauimalan tasossa ja palvelee uimalan toimintoja. Rakennuksen ominaispiirteitä ovat allashallin pelkistetty tilahahmo sekä rakennusta määrittelevät materiaalit, kuten puhtaaksivaletut betonipinnat julkisivuissa ja allashallissa.

❗ Kuvalähde: Simo Rista, Arkkitehti 8/1980.

❗ Kuvalähde: Osmo Lappo ja Jussi Suomala, Arkkitehti 8/1980.

1983**ESPOONLAHDEN UIMAHALLI**

Osoite: Espoonlahdenkuja 4, Espoo

Kilpailu: -

Valmistunut: 1983

Suunnittelijat: Osmo Sipari

YLEISKUVAUS

Rakennus on arkkitehtuuriltaan yksinkertainen ja rationaalinen. Pitkät uintiradat ja katsomo korostavat rakennuksen kuntouintia palvelevaa toiminnallista luonnetta. Allashalli on melko korkea, ja kattopalkisto mahdollistaa hallin pilarittoman ratkaisun. Kattopalkkien välien puurimoitus rauhoittaa avaran hallitilan mittakaavaa. Julkisivun ilme tumman ruskeine julkisivumuurauksineen on raskas ja suljettu. Espoonlahden uimahalli on Hollolan tapaan osa paikallista ulkoliikuntatilojen keskittymää. Uimahallissa on kahvio, mutta muuten rakennuksen toiminnot keskittyvät uimiseen.

! Kuvälähde: https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Espoonlahden_uimahalli.jpg [haettu 7.10.2020]; Halava, J. <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/2329610> [haettu 7.10.2020]

1984**MALMIN UIMAHALLI**

Osoite: Pekanraitti 14, Helsinki

Kilpailu: -

Valmistunut: 1983

Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Kauria-Turtola

Kerrosala: 3458 m²Tilavuus: 21 300 m³**YLEISKUVAUS**

Malmin uimahallin keskeistila, allashalli, on matalampi kuin Hollolassa. Hollolan tapaan muut tilat kiertävät keskeistilaa. Kattoa kannattaa betonipalkisto, joka muodostaa kattoon väljän ruudukon. Malmin uimahallin 1970-luvun uimahallisuunnittelusta tuttuja elementtejä ovat katon puhtaaksi valetut betonipinnat sekä lämpöä tuova puurimoitus. Rakennuksen ulkohahmon polveileva massoittelu valoaukkoineen, allashallin lattialaattojen vaalea väritys, altaiden pehmeät kaarimuodot sekä sisätiloihin tuodut viherkasvit henkivät 1980-luvun aikana yleistynyttä kylpylähenkeä yleisissä uimahalleissa. Hollolan uimahallin suunnittelussa suuntausta on viety pidemmälle erityisesti sisätilojen osalta.

! Kuvälähde: Simo Rista, Arkkitehti 5/1984.

1990

IKAALISTEN KYLPYLÄN UUSI PÄÄRAKENNUS

Osoite: Huvilatietie 2, Ikaalinen

Kilpailu: -

Valmistunut: 1990

Suunnittelijat: Arkkitehtistudio Penttinen & Tiensuu,

Mika Penttinen, Jyrki Tiensuu

Kerrosala: 12 200 m²

Tilavuus: 66 000 m³

YLEISKUVAUS

Mika Penttisen ja Jyrki Tiensuun suunnittelemissa Ikaalisten kylpylän päärakennus on sukua Hollolan uimahallille. Sama muotokieli ja monipuoliset toiminnot toistuvat suuremmassa mittakaavassa. Luonnonvalon määrää allasosaston sisätiloissa on pyritty lisäämään laajojen ikkunapintojen ja kattopalkiston välien heijastavien pintojen avulla. Kylpylässä on viety äärimilleen 1980-luvun yleisten uimahallien suunnittelussa esiintyneiden allashallien suunnitteluratkaisujen suuntaus: urheilusuoritusten sijaan allastilat on korostetusti suunniteltu rentoutumista varten.

📌 Kuvälähde: Jussi Tiainen

1993

ITÄKESKUKSEN UIMAHALLI-VÄESTÖNSUOJA

Osoite: Olavinlinnantie 6, Helsinki

Kilpailu: -

Valmistunut: 1993

Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Hyvämäki-Karhunen-Parkkinen, Seppo Häkli, Jukka Karhunen, Kati Salonen

Bruttoala: 11 000 m²

Tilavuus: 62 000 m³

YLEISKUVAUS

Itäkeskuksen uimahalli poikkeaa muista aikakautensa ja koko Suomen uimalatiloista jo suunnittelunsa lähtökohdissa. Maanalaiseen tilaan suunnitellun uimahallin tilat toimivat myös väestönsuojana. Sisätiloissa sekä uimahallin maanpäällisessä sisäänkäynnissä kuitenkin esiintyy Hollolasta tuttuja elementtejä, kuten säännölliset ympyrän kaaret sekä pilari aiheet. Allashallissa Itäkeskuksessa on käytetty Hollolan tavoin vaaleita vaa loja heijastavia pintoja, vaikkakin maanalaisissa tiloissa kienovalolla varioituna. Toiminnoiltaan ja yleisilmeeltään myös Itäkeskuksessa on kylpylän henkeä.

! Kuvälähde: Jussi Tiainen, Arkkitehti 4/1994.

3. Hollolan uimahalli rakennetaan

3.1 Suunnittelija Pekka Helinin haastattelu

"TOIHAN OLI SELLASTA POSSAHTAVAA AIKAA"

Hollolan uimahalli merkitsi Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen arkkitehtitoimistolle uudenlaisen ajattelun alkua. Arkkitehtuurikilpailun voittaneen ehdotuksen lähtökohdaksi oli luoda viihtyisä sisätila ja vapaa-ajan ympäristö erona perinteisiin uimahalleihin, jotka suunnittelijat kokivat laitosmaisiksi pitkinä käytäviin. Hollolan uimahallin ja monitoimitalon ratkaisu perustui toimintojen jäsentämiseen keskeistilan ympärille, erityiseen kattorakenteeseen ja luonnonvaloon. Halusimme aidosti etsiä toisenlaisen ratkaisun, Pekka Helin kertoo.

Jo opiskeluaikana alkanut yhteistyö kilpailujen parissa johti arkkitehtitoimiston perustamiseen. Aluksi osakkaita oli viisi, Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen lisäksi arkkitehdit Matti Nurmela, Kari Raimoranta ja Jyrki Tasa. Oopperatalon kilpailu paljasti, että kaikki näkemykset eivät mahtuneet yhteen yritykseen. Pekka Helin ja Tuomo Siitonen perustivat oman toimiston, muut kolme arkkitehtia toisen.

Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen arkkitehtitoimiston toimeksiannot perustuivat yksinomaan kilpailuvoittoihin kymmenen vuoden ajan. He etsivät töissään tosissaan uutta näkökulmaa. Hollolaa edeltäneitä, uran alkuvaiheen ja toimiston laajemman kokoonpanon aikaisia töitä olivat Murikan opisto, Tampereen uintikeskus ja monitoimikeskus Ikituuri. Hollolan uimahallin ja monitoimitalon kutsukilpailuun päästiin osallistumaan Tampereen uintikeskuksen ansiosta.

Hollolan uimahallin kantavana ideana on viihtyisä sisätila. Suunnitelmalla ei ollut varsinaisia esikuvia, vaikka esimerkiksi Tanskassa on hienoja esimerkkejä tuolta ajalta, kertoo Helin. Hän toteaa, että Budapestin vanha kylpyläkulttuuri inspiroi yleisesti. ”Täytyy myös tunnustaa, että kaarevat saunat ovat pieni laina E. Kairamolta. Ne iskostuivat mieleeni, kun olin sota-väessä Hoikankankaalla Kajaanissa. Edu oli Lapon toimistossa suunnitellut sen hienon modernistisen urheilurakennuksen, jossa kaarevien saunojen laudeala maksimoituu ja kiuas on siellä nurkassa”.

Hollolan uimahallin ja monitoimitalon sommitelma on symmetrinen ja akselin varaan järjestetty. Helin vertaa ratkaisua parivaljakon myöhemmin suunnittelemaan Forssan uimahalliin, joka on tietoisesti epäsymmetrinen. Hollolassa rakennukseen tullaan kulmasta sisään ja saavutaan luonnonvalon valaisemaan keskeistilaan. Kahvila sijaitsee altaiden läheisyydessä. Luonnonvalon ansiosta keskeistila ei tunnu allashallilta. Uimahallin vaalea interiööri ja valo korostavat veden turkoosinvihreää väriä.

”Työryhmäämme kuului jo kilpailuvaiheessa rakennesuunnittelija Eero Paloheimo, joka pian tämän jälkeen siirtyi politiikkaan”. Helin kertoi arvostavansa Paloheimon rakennesuunnittelijana Suomen parhaimmista, jollei parhaaksi. Hollolassa keskeistila on saatu aikaan monoliittisella kuppivolviilla, joka on valettu lasikuitumuottien avulla. Kuppivolvi on lainaa teollisuusarkkitehtuurista, missä tarvitaan pitkiä jänneväljiä. Ratkaisulla saatiin aikaiseksi näyttävä keskeistila. Helin haaveili valkobetoinen käyttämisestä kuppivolvissa, mutta sitä ei olisi saatu työmaalle valuvaiheessa riittävällä tahdilla. Ideana oli, että komea rakenne näkyy eikä alakattoa tarvita. Kattopinnassa käytettiin pelkästään äänenvaimennuslevyjä. Sähkökaapeleille ja ilmastointiputkille etsittiin yhdessä muiden suunnittelijoiden kanssa toiset reitit. Sama periaatetta arkkitehdit käyttivät sittemmin Forssan uimahallissa.

”Eeron periaate oli, että kun tehdään betonista, tehdään ikuinen”, Helin muistelee. Tästä lähtökohdasta allasysteemistä tehtiin monoliittinen rakenne, kun yleensä uimahalleissa altaat otetaan irti liikuntasau-moilla. Hollolassa keskeistilan pilarit ja altaat ovat yhtä valua. Neljä pilaria hoitaa keskialueen ja kuppivolvi liittyy pilareihin. Helin kiittelee myös talotekniikan suunnittelijan Timo Sarpilan osuutta. Hankkeessa oli ”kunnan porukka” jo kilpailuvaiheesta alkaen.

Arkkitehdit suunnittelivat elementeistä tehdyt julkisivut eläviksi. Niissä on paljon tapahtumaa monotonisuuden välttämiseksi. Suunnitelmaan olisi suunnittelijoiden näkemyksessä sopinut isommat ikkunapinnat, mutta energiasäästösyistä seinää jaksotettiin

umpinaisilla osilla. Hieman yllättäen Helin toteaa, että suunnittelijat eivät olleet erityisen innostuneita laattajulkisivuista, vaikka toisaalta juuri uimahalliin laatat sopivat temaattisesti. Julkisivurakenteena piti käyttää sandwich-elementtejä. Arkkitehdit olisivat halunneet muurata ulkoseinät tiilestä paikalla rakentaen, mutta aika ei ollut kypsä.

Hollolan kylpylätyyppinen uimahalli edusti Pekka Helinille ja Tuomo Siitoselle uutta vaihetta ajattelussa. Hanke raivasi tietä Forssan uimahallille, jossa he hyödynsivät täysimittaisesti Hollolassa saatuja kokemuksia. Helin toteaa kummastakin työstä, että tällaisia ei nykypäivänä enää rakenneta ja että hallit ovat olleet isoja ponnistuksia niiden rakennuttajakunnille.

Suunnittelijoiden välillä yhteistyö oli sujuvaa. Hollolassa kumppanusten työnjako oli karkeasti sellainen, että Pekka suunnitteli uimahallin ja pukuhuoneet, Tuomo nuorisotilat. Tiet erkaantuivat, kun Siitonen siirtyi professoriksi Teknilliseen korkeakouluun 1980-luvun lopulla.

LAAJENTAMINEN JA KORJAAMINEN

Pekka Helin suhtautuu myönteisesti uimahallin laajentamiseen. Hän suosittaa erillisen lisärakennuksen rakentamista ja nykyisen kunnostamista. Näiden välille pitää saada sujuva yhteys. Pukuhuonetilaa voitaisiin saada lisää nykyisten nuorisotilojen kohdalle. Halli uusine altaineen voisi laajentua rinteiden puolelle, kentien alle hienovaraisesti upottamalla. Luonnollisesti myös energiatekniset ratkaisut pitää saattaa ajantasaisiksi.

Teknisesti ottaen 1970–1980-luvun uimahallit ovat vaativia korjauskohteita. Erityisesti kloorin käyttö on ollut rasitteena rakenteille, koska kloori syövyttää terästä. Tämän ikäluokan uimahallien altaiden teknisestä korjaamisesta on Saksassa paljon kokemusta, tietää Helin. Uimahallien suunnitteluun ja korjaamiseen liittyy myös paljon kokemukseräistä tietoa, jota kannattaa hyödyntää.

Helin ei syty hallin purkamiselle arkkitehtonisista syistä. Hän pitää purkamista myös äärimmäisen epäekologisen vaihtoehdon ja korostaa kantavien betonirakenteiden kestävyyttä. Tässä rakennuksessa on käytetty monoliittisiä rakenteita, joiden purku jo ihan toimenpiteenäkin olisi mittava ja kallis.

1980-luvulla käytettiin ohuempia lämmöneristeitä kuin nykyisin. Lämmöneristeen lisääminen onnistuu siten, että ulkokuori puretaan ja sisäkuori säilyy. Vaihtoehtoisesti kaikki sandwich-elementit voidaan vaihtaa. Tällainen operaatio on tehty äskettäin esimerkiksi Nesteen tornissa.

Mutta voiko julkisivun laattoja vaihtaa toisiin tai korvata julkisivu muulla ratkaisulla? Helin toteaa, että 1980-luku oli sitä aikaa, kun muurarit oli hävinneet ja muuraus oli kallista. Arkkitehdit olisivat halunneet tehdä julkisivut tiilimuurauksena. Suunnittelijan näkökulmasta fasadi ei ole ”pyhä”. Helinin näkemyksen mukaan tässä talossa erityisen arvokasta on sisätila. Hänen mielestään kumpi tahansa, muuraaminen tai elementit, voisi tulla kysymykseen tämän talon korjaamisessa. Hän pitää 1980-luvun laattajulkisivujen aikaa taakse jääneenä ilmiönä.

Toisaalta laattajulkisivut ovat luonteellinen ratkaisu 1980-luvun arkkitehtuurille. Helin kertoo, että 1970-luvulla arkkitehtien kannalta inhottavin julkisivuratkaisu oli pesubetoni, jota grynderit suosivat. Se oli teknisesti huono, lähti murenemaan. Pukkilan tehdas kehitti laattojen käyttöä julkisivuissa vahvistaakseen markkina-asemaansa. Laattajulkisivut olivat kuitenkin teknisesti vaativia. Saumaa piti olla yli 15 prosenttia, koska muuten laatat tippuivat. Arkkitehdit olisivat halunneet käyttää ohuempia saumoja. He eivät iloinneet laattajulkisivuista. Laattajulkisivu oli Helinin mukaan pakko UKK-instituuttiinkin tehdä. Erityisenä haasteena toteutukselle oli laattasaumojen saaminen kohdakkain elementtien välillä koska elementit ovat väistämättä hyvin monen mittaisia. Eräs tapa oli tilata elementit tehtaalta ilman reunimmaisista laattoja, ja asentaa puuttuvat laatat vasta rakennuspaikalla viimeistellyn ulkoosan aikaansaamiseksi. Laatat olivat työläisiä. Koska laattaa piti käyttää, arkkitehdit yrittivät parhaansa saadakseen aikaan elävän julkisivun. Eräs hieno yksityiskohta Hollolan uimahallin julkisivussa ovat porrastornin värilliset lasitiilet, jotka mielti arkkitehti Hannele Grönlund. Helin toteaa, että kyllä sen fasadinkin voi ennallistaa. Mutta silloin pitää nähdä vaivaa.⁹

9 Pekka Helinin haastattelu 9.9.2020.

3.2 Helinin urheilu- ja uimalarakennukset

1979

TAMPEREEN UINTIKESKUS

Osoite: Joukahaisenkatu 7, Tampere

Kilpailu: avoin suunnittelukilpailu, 1. palkinto, 1973

Valmistunut: 1979

Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Katras / Pekka Helin, Tuomo Siitonen, Antti Laiho ja Klaus Lindh

Pinta-ala: 5 500 m²

Tilavuus: 52 300 m³

YLEISKUVAUS

Tampereen uintikeskuksen allashallin arkkitehtuuri poikkeaa Hollolan uimahallin materiaaliratkaisusta. Hallin toiminnot painottuvat Hollolaa enemmän urheilusuorituksiin tarkoituksenmukaisen suorakulmaisen altaan ympärille. Toiminnan monipuolisuus, valo ja muotokieli yhdistävät rakennuksia. Sisätiloissa uimahalleja yhdistäviä elementtejä ovat kahvion ja lastenaltaan kaariaiheet sekä vaaleat pylväiköt. Rakennukseen tehtiin peruskorjaus vuosina 2014–15 ja 2017 Tuomo Siitosen suunnittelemana.

 Kuvallähde: Simo Rista, Arkkitehti 8/1980

1984

UKK-INSTITUUTTI

Osoite: Kaupinpuistonkatu 1, Tampere

Kilpailu: 1. palkinto, 1981

Valmistunut: 1984

Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Pekka Helin ja Tuomo Siitonen / Pekka Helin, Tuomo Siitonen, Antti Laiho

Laiho

Pinta-ala: 5 630 m²

Tilavuus: 29 000 m³

YLEISKUVAUS

UKK-instituutin toiminnoissa esiintyy samankaltaista monitoimitalon henkeä kuin Hollolan uimahallissa, vaikka rakennuksen mittakaava ja tilojen painotus tarjoavat puitteet juhlalliseenkin edustuskäyttöön. UKK-instituuttia ja Hollolan uimahallia yhdistävät näyttäviä luonnovalo-olosuhteita sisätiloihin luovat kattoikkunat, kaariaiheet sekä rakennuksien ulkoarkkitehtuurissa toistuvat materiaali- ja massoittelemat.

1986

HOLLOLAN UIMAHALLI- MONITOIMITALO

1993

VESIHELMI

Osoite: Eteläinen puistokatu 2, Forssa
 Suunnittelu aloitettu: 1988
 Valmistunut: 1993
 Suunnittelijat: Helin & Siitonen/Pekka Helin, Kirsti Menna, Pertti Ojamies, Nuutti Knerva
 Pinta-ala: 5 350 m²
 Tilavuus: 38 000 m³

YLEISKUVAUS

Forssan Vesihelmessä toistuu useita Hollolan uimahallin tilallisia ratkaisuja sekä materiaaleja. Vesihelmessä etenkin allasalueella näkyy kylpyläelementtien lisääntyminen ja suunnittelun painopisteen siirtyminen urheilukäytön sanelemista ratkaisuista kylpylämäiseen tunnelmaan. Allastiloissa luonnetta määrittäviä elementtejä ovat etenkin kattoristikot, kattoikkunat ja pilarit.

! Kuvälähde: Rauno Träskelin, Arkkitehti 4/1994.

2017

REGATTA SPA

Osoite: Merikatu 2, Hanko
 Rakentaminen aloitettu: 2014
 Valmistunut: 2017
 Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Helin & Co
 Pinta-ala: 2100 m²

YLEISKUVAUS

Regatta Spa on meren rantaan sijoitettu kylpylä-rakennus, jossa allastilat on suunniteltu merinäköalan yhteyteen. Helinin aikaisempiin uimalarakennuksiin verrattuna kylpyläteemat on nyt tuotu pienempään mittakaavaan korostaen tilojen elämyksellisyyttä ja seesteisyyttä.

! Kuvälähde: Arkkitehtitoimisto Helin & Co. *Regatta Spa*. Julkaistu helinco.fi -verkkosivuilla. <https://helinco.fi/fi/yhteison-identiteetti/regatta-spa> [haettu 14.8.2020].

3.3 Rakentaminen

Hollolan kunnan rakennuttamisesta vastasivat kunnaninsinööri Frans Mustalampi ja projekti-insinööri Markku Heijari. Paikallisvalvonnasta vastasivat rakennusmestari Veikko Virtanen ja teknikko Hannu Tuunanen.

Rakennesuunnittelusta vastasivat Eero Paloheimo ja Jukka Lemmetyinen; LVIS-suunnittelusta LVI-suunnittelijat Timo Sarpila ja Svante Sandström sekä sähkösuunnittelijat Heikki Teittinen ja Urpo Laine Insinöörikeskus Oy:stä. Pohjatutkimuksen laati Lasse Eerola Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy:sta.

Kalustesuunnittelijoina toimivat Nuutti Kanerva ja Kari Uusiheimala. Istutussuunnitelman laati maisema-arkkitehti Gretel Hemgård.

Pääurakoitsijoina toimivat rakennusmestarit Jouko Laakkonen ja Kimmo Kahilainen.⁹

↑ Kuva koillisesta valmistumisen aikaan 1986. Julkisivut ovat olleet lähes muuttumattomat tähän päivään asti. Ulkoseinissä on ajalle tyypillinen sandwich-rakenne matalalla sokkelilla. Max Plunger.

⁹ Helin, P. & Siitonen, T. 1986. Hollolan uimahalli-monitoimitalo. Arkkitehti 5/1986.

3.4 Suunnitteluratkaisu

← Kuva sisäänkäyntialustasta valmistuksen aikaan 1986. Nykytilanteeseen verrattaessa voidaan huomata, miten vähän pintarakenteet ovat muuttuneet vuosikymmenien aikana. Max Plunger.

Arkkitehtien Helinin ja Siitosen Hollolaa koskevat suunnitelmat esiteltiin arvostetussa arkkitehtuurijulkaisussa *Arkkitehti*-lehdessä kahteen otteeseen: kun ensimmäiset suunnitelmat olivat valmiit vuonna 1984, sekä uimahalli-monitoimitalon valmistuttua vuonna 1986.

Suunnitteluratkaisussa rakennus sijoittuu lähelle sille osoitetun tontin reunoja metsän rajaaman mäen harjalle. Se on yksikerroksinen rakennus, jossa on laajat kellaritilat ja korotettu keskiosa uimahallin kohdalla. Ensimmäisessä kerroksessa tilat on sommiteltu neliön muotoisen allashallin kahdelle sivulle: yhdellä sivulla on pukuhuoneryhmät, saunat ja kuntosali, toisella monitoimitilat ja nuorisotilat. Harrastetilat jatkuivat kellarikerrokseen, jossa sijaitsivat valokuvauslaboratorio, bänditilat ja ampumarata, joiden lisäksi kellarissa olivat myös väestönsuojatilat. Rakennuksen kulmaan

sijoitetut sisäänkäynti ja kahvio yhdistivät uimahalli- ja nuorisotilatoimintoja.

Rakennuksen arkkitehtonisena teemana on geometrialla leikittely, mikä ilmenee toistuvina neliö- ja ympyränkaariaiheina. Vuoden 1984 piirustuksissa on julkisivussa nähtävissä enemmän neliöruutuihin jaettuja ikkunapintoja kuin lopullisessa ratkaisussa. Neliömuodon geometria toistui niin ikkunoissa kuin kaakeleissa ja välipohjapalkistossakin, ja sen vastapainona oli seinämien ja portaikkojen ja altaiden ympyräkaaret. Uimahalliosassa pääpaino oli virkistysuinnilla, ja altaiden vapaampi muotoilu ja keskinäinen sommittelu heijasti tätä.

Neliömuoto toistuu niin julkisivuissa kuin tilojen lattiassa ja seinien alaosissa jatkuvan, pääasiassa tiilenpunaisen laatoituksen ansiosta.

↑ Kuva allashallista valmistumisen aikaan 1986. Luonnonvaloa tulee monelta suunnalta, kiitos kattolyhtyjen ja -ikkunoiden. Valon ansiosta syntyy vaikutelma ulkotilasta. Tunnelma on kylpylämäinen ja viihtyisä. Max Plunger.

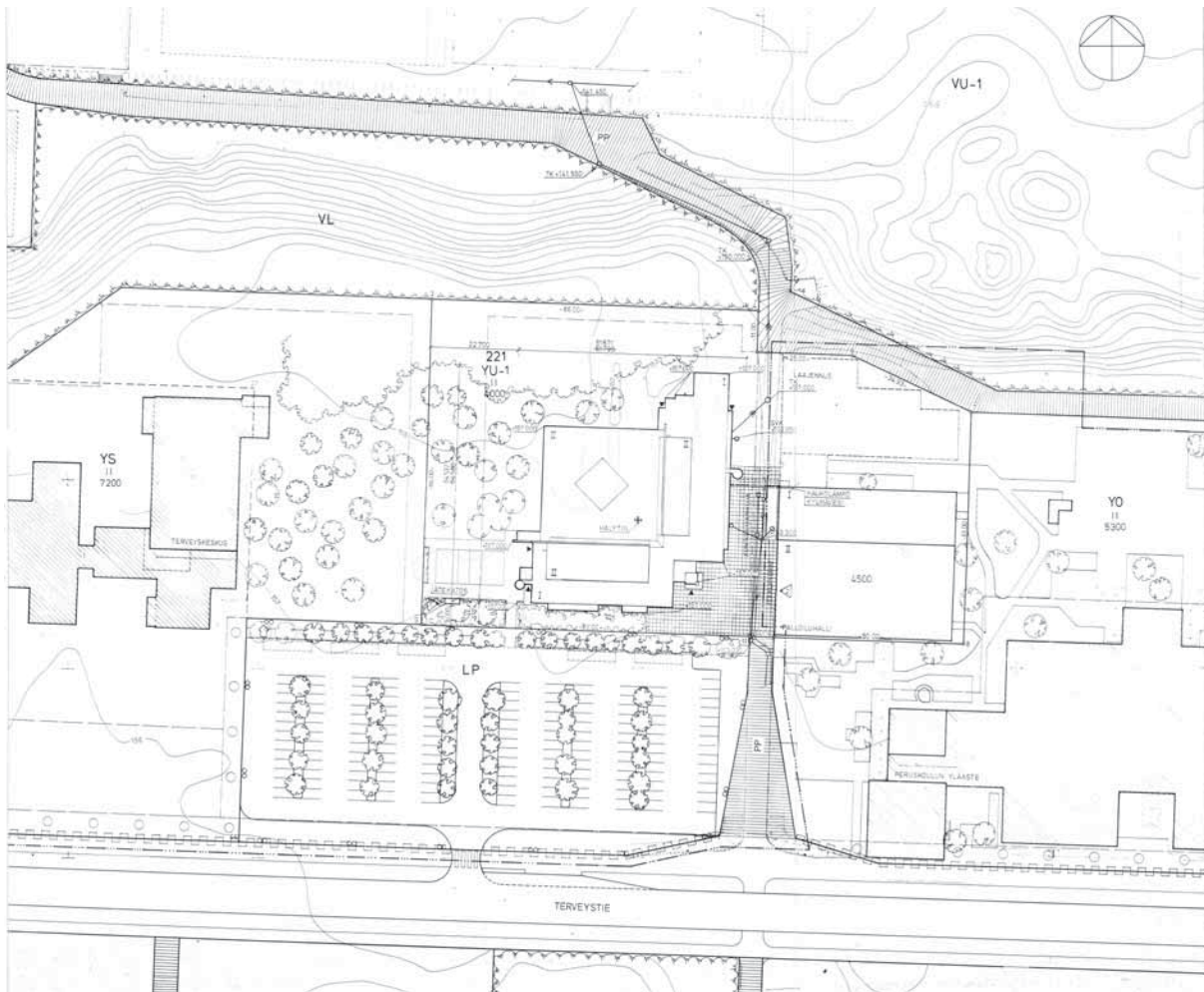

→ Kuva miesten saunasta valmistumisen aikaan 1986. Luonnonvalo tulee sisään pyöreästä kattoikkunasta. Nykyisin saunan sisustus on uusittu, ja esimerkiksi kiukaan kaareva kaide on vaihdettu kulmikkaaseen. Max Plunger.

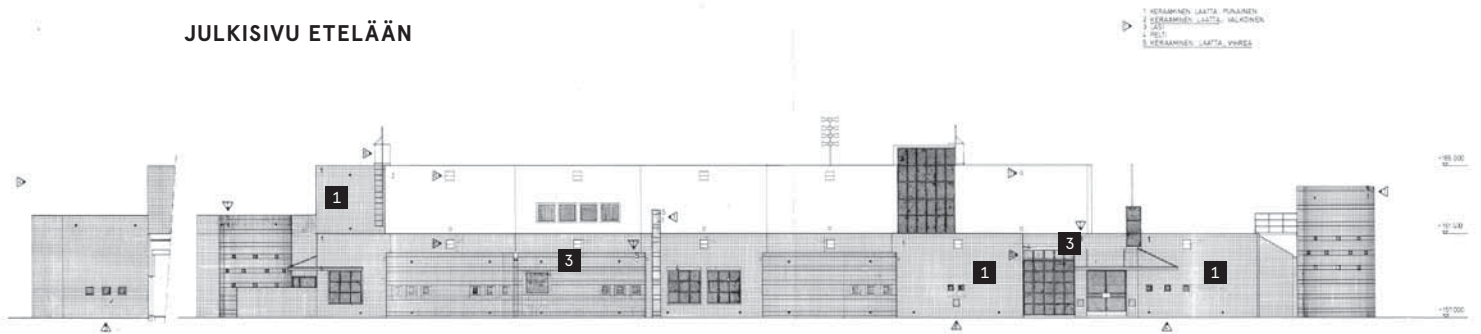
- ← Kuva allashallin kulmasta valmistuksen aikaan 1986. Kattolyhty kahvilan jatkaa kahvilan lasiseinän ruututeemaa. Miesten ja naisten tilat on viitoitettu hienovaraisesti sinisellä ja punaisella laatoituksella ovien luona, vaikka muuten pinnat ovat valkoisen eri sävyissä. Max Plunger.

ASEMAPIIRROS 1984

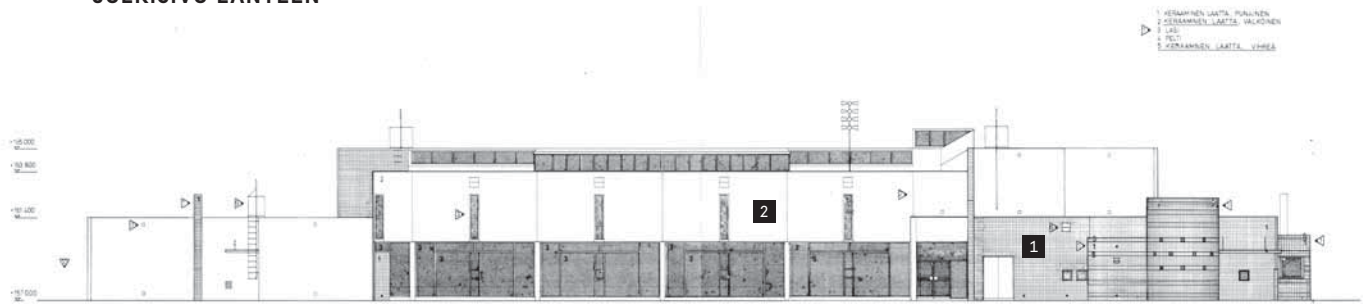

- ↑ Asemapiirros vuodelta 1984. Kellaritiloista oli yhdyskäytävä viereiseen palloiluhalliin. Tontin länsipuolella pienen metsikön takana sijaitsi terveyskeskus. Rakvv.

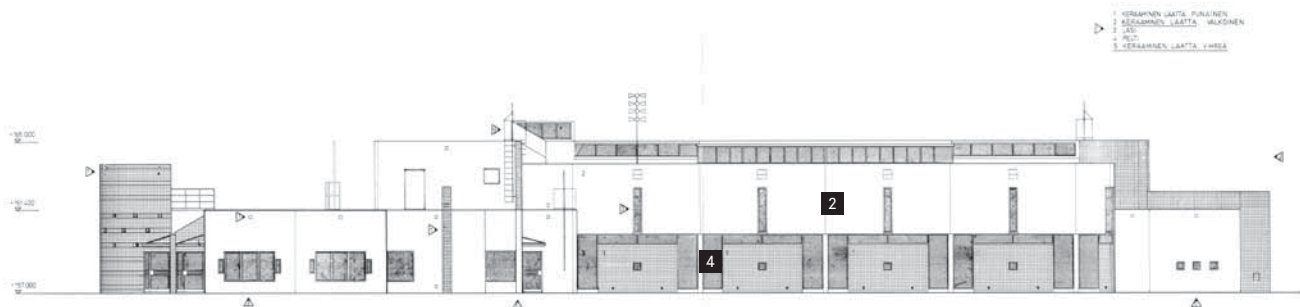
JULKISIVU ETELÄÄN

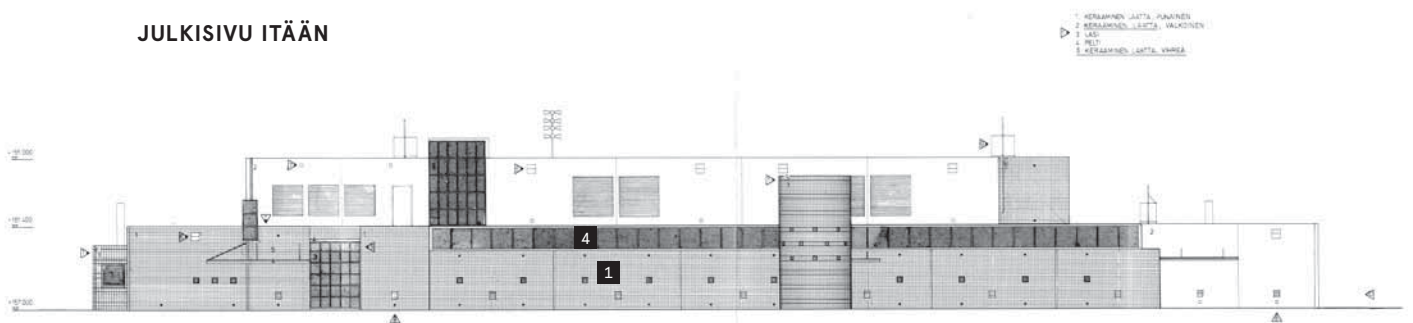
JULKISIVU LÄNTEEN

JULKISIVU POHJOISEEN

JULKISIVU ITÄÄN

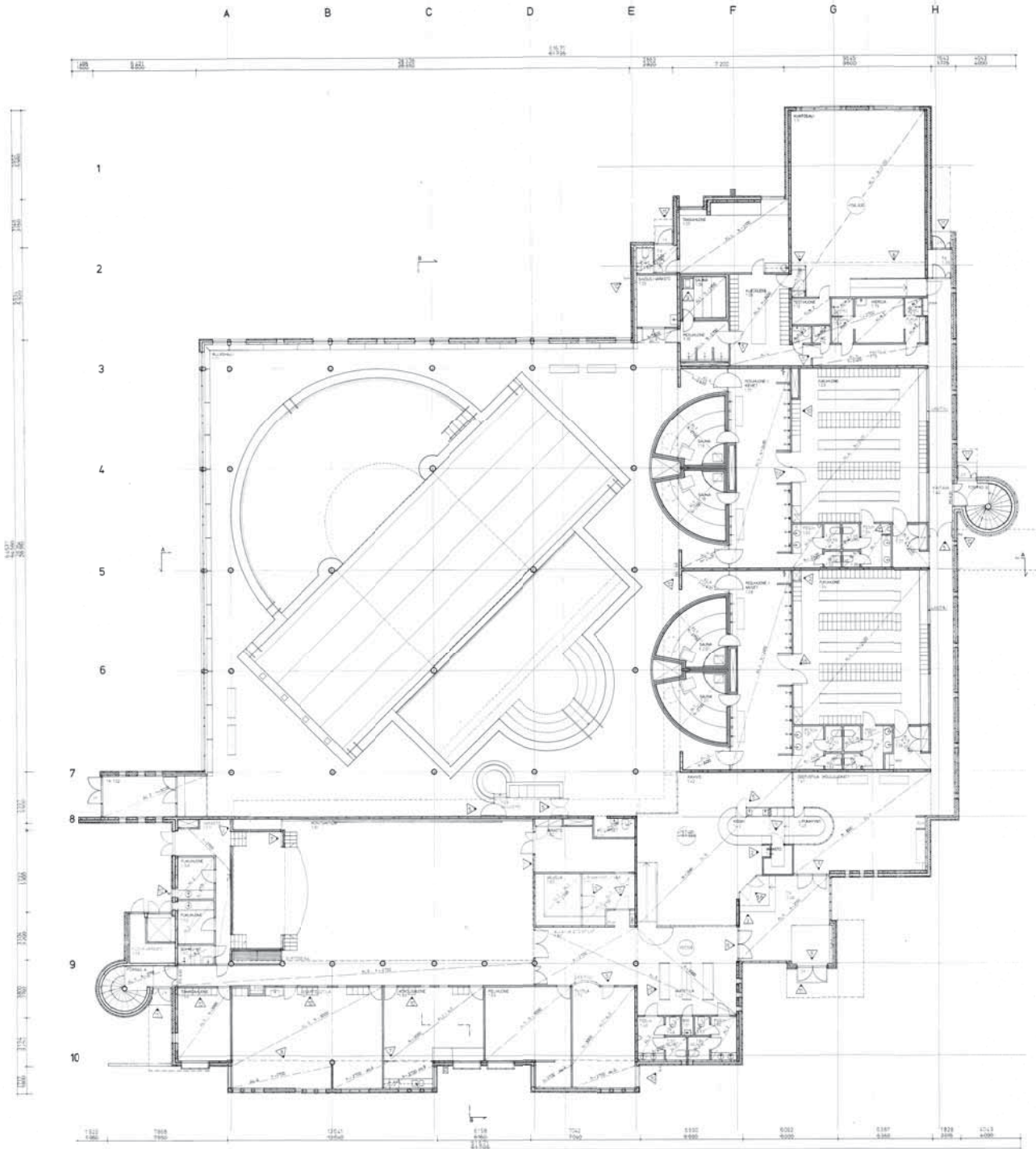

- 1** Keraaminen laatta punainen
- 2** Keraaminen laatta valkoinen
- 3** Keraaminen laatta vihreä
- 4** Lasi

↑ Julkisivupiirrokselta vuodelta 1984. Julkisivuissa toistui geometrinen leikkittely ajalle tyypillisesti erilaisilla ikkunatyypeillä. Ajalle tyypillistä oli myös keraamisen laatan käyttö julkisivumateriaalina. Rakvv.

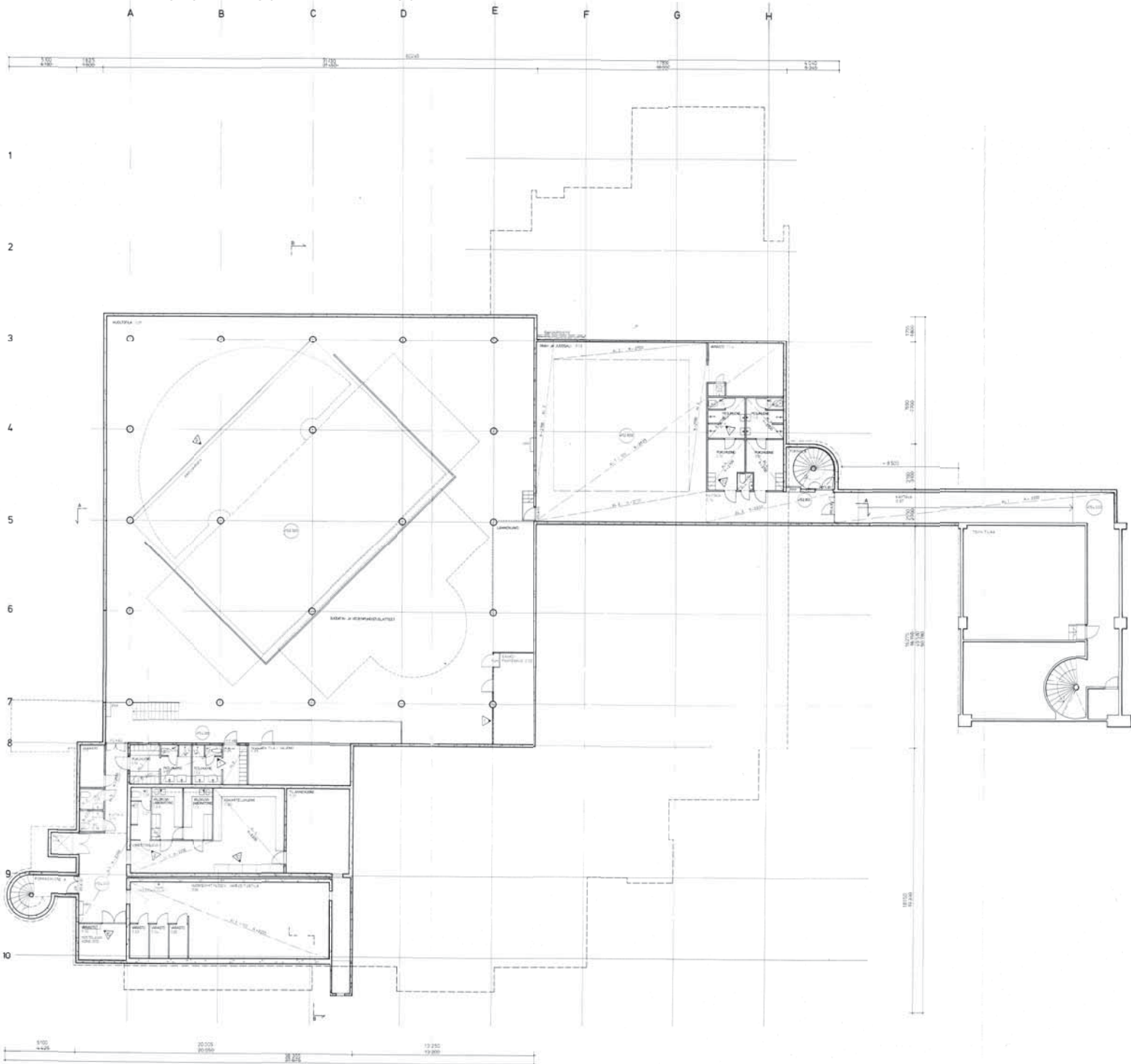
↓ Pohjapiirros vuodelta 1984. Sisäänkäynti oli sijoitettu rakennuksen kulmaan, mistä aula haarautui pukuhuonetiloihin ja nuoriso- ja harrastetiloihin. Geometriset aiheet näkyvät pohjapiirroksissa altaiden muodoissa ja saunatilojen puoliympyrän kaaren muotoisissa ulokeissa. Rakvv.

POHJAPIIRROS 1.KERROS

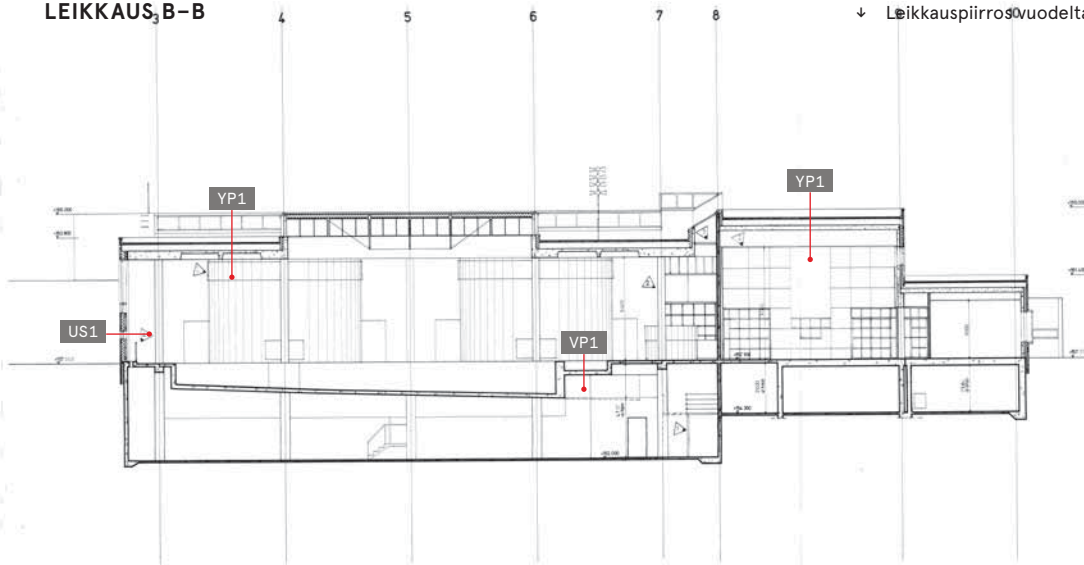
- ↓ Pohjapiirros kellarista vuodelta 1984. Kellaritiloihin oli reitti kahdelta suunnalta. Toisesta päästiin nuorisotiloihin, toisesta painisaliin ja yhdyskäytävälle. Altaita kannattelevat pilarit olivat massiivinen teräsbetoni-rakenne, joka määrittää allashallin alapuolista kellaritilaa. Rakvv.

POHJAPIIRROS KELLARIKERROS

LEIKKAUS₃B-B

↓ Leikkauspiirrosvuodelta 1984. Rakvv.

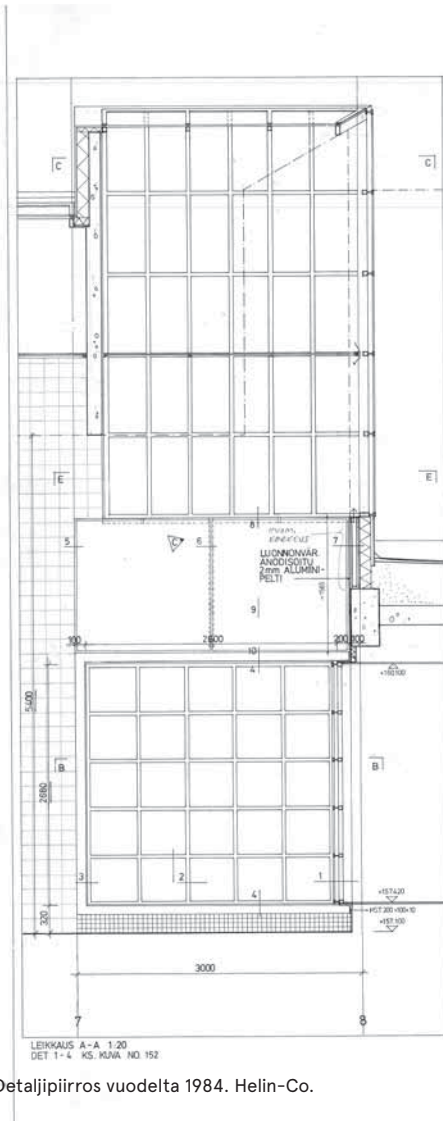
RAKENNETYYPPEJÄ

DETALJIPIIRROSOTE ALLASHALLIN
KATTOLYHDYSTÄ (151)

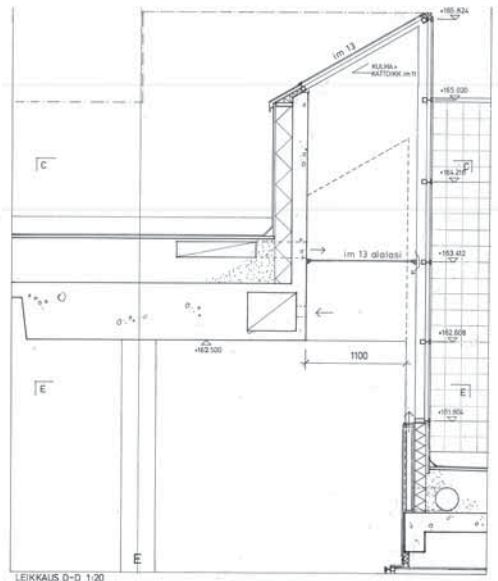
VP1 VÄLIPOHJA ALLASHALLI
Keraaminen lattialaatta
Teräsbetonilaatta 50mm
Suojalaasti > 20mm
2-kert. rakennuspaperi
Vedeneristys tyyppi B
Tasausbetoni >20mm
Teräsbetonilaatta 150-200mm

YP1 Suojakiveys
Vedeneristys luokka C
Tasausbetoni 30mm
Kevytsora 280-500mm
Höyrysulku
Kantava teräsbetoninen
kasettilaatta (allashalli) tai
ontelolaatta

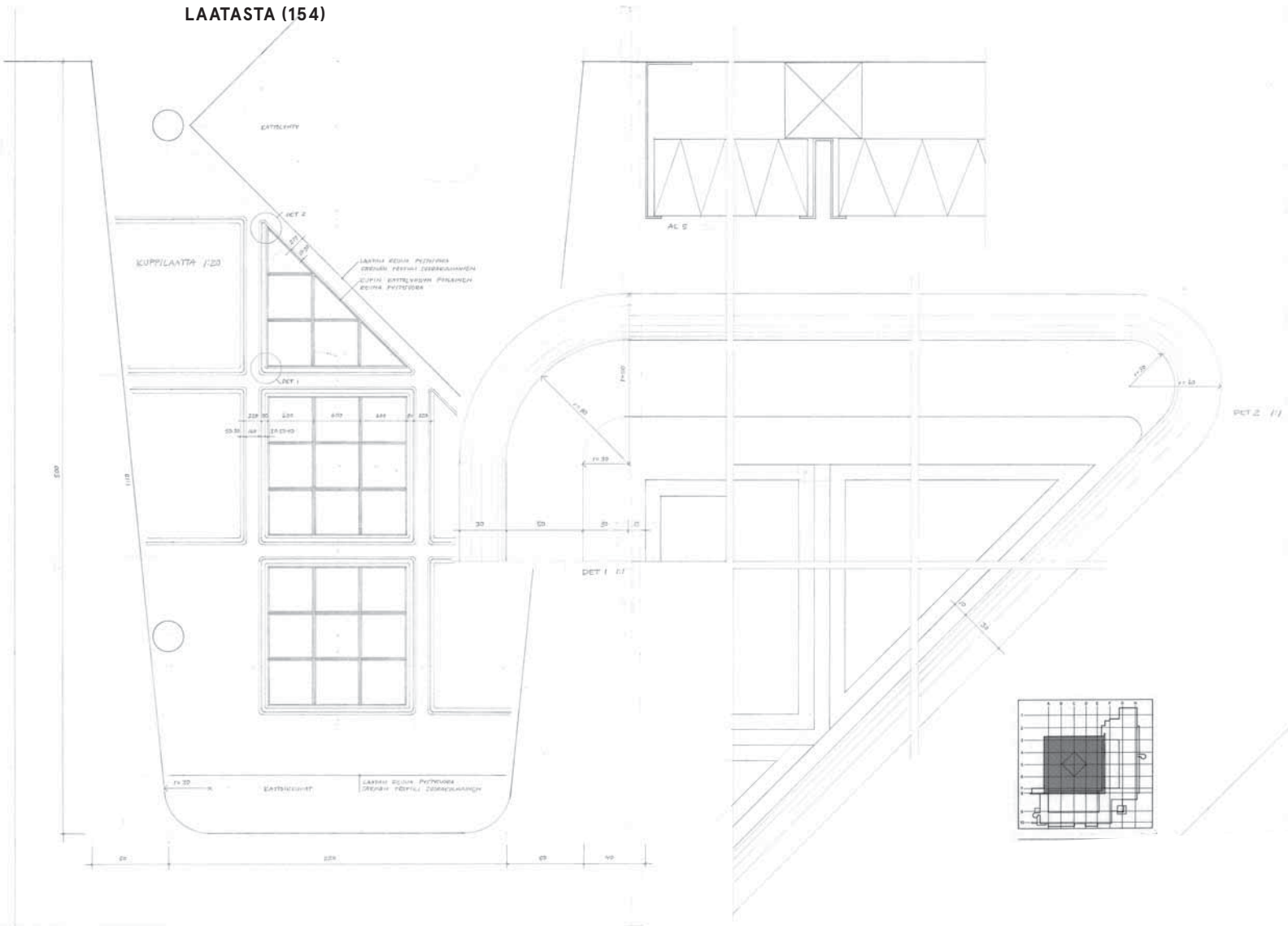
US1 Pintarakenne
Teräsbetoni 80mm
Mineraalivilla 140mm
Teräsbetoni 80 tai 150mm
Sisäseinän pintarakenne

↑ Detaljipiirros vuodelta 1984. Helin-Co.

DETALJIPIIRROS ALLASHALLIN KUPPI-
LAATASTA (154)

- ↑ Detaljipiirros vuodelta 1984. Allashallin avaruuden, eli pitkät jännevälit mahdollistaa teräsbetonisen kuppilaatan rakenne. Heilin-Co.

3.5 Muutokset toiminnassa ja korjaushistoria

Rakennuksessa on alusta asti ollut uimahallitoiminnan lisäksi harrastetoimintaa, ja alun perin nuorisotiloja. Hiljattain, eli vuonna 2019 katutasokerroksen nuorisotiloja on muutettu kunnan työntekijöiden toimistokäyttöön.

Rakennuksessa ei ole tehty mittavaa peruskorjausta, mutta pienempiä korjauksia, kartoituksia ja selvityksiä on tehty:¹⁰

- teknisten tilojen nostolavan rakentaminen 1990
- asbestikartoitus 1993
- allaspohjan eristäminen 1996
- atk-kaapelointi 1998
- turvallisuusasiakirja 2000
- rakennusosien peruskuntoarvio 2000
- betonijulkisivujen kuntotutkimus 2000
- ulkovaipan lämpökuvaus ja allasosaston alipaineekoe 2000
- allasrakenteiden kuntotutkimus 2000
- energiakatselmus 2000
- kattoikkunoiden korjaus 2001-2002: allashallin kattolyhdyn ulkoiset kunnostukset; allashallin reunaosien kattoikkunoiden sijainnin korottaminen ja ikkunoiden leventäminen ja tuloilmakanavien lisääminen, valaisimet ikkunoiden sisäpuolelle
- vesikate/ vesikatteen pellitys 2001
- kameravalvonta 2001
- TK1/ TK2 IV-koneiden ja vesikatton kanavien uusinta (konehuoneen laajennus) 2001
- yläpohjan kuivatus 2002
- jätekeräämön/ varaston laajennus 2002
- kuntosalin peruskorjaus 2002
- hiekkasuodatus 2006
- ilmanvaihdon puhdistukset, Ilmanvaihdon-LTO muutos 2006-07
- pesu- ja pukuhuoneiden kunnostus 2009-10, lattia-pinnoitteet 2011
- kellarin käyttövesiputkien uusinta 2009
- kerroksen käyttövesiputkien uusinta 2010
- kuntoarvio 2013
- kellarin käytävän muutos ja purku 2015
- siivouskeskuksen kunnostus 2015
- miesten saunan kunnostus 2018
- ikkunoiden ulkopuolen huoltomaalaus 2019
- naisten saunan kunnostus 2019
- piha-alueen korjaus 2019
- toimisto-osan saneeraus, muutostyöt 2019

¹⁰ WSP 2013, Kuntoarvio 31.12.2013; Perustietolomake 2019 Haahtela-kehitys Oy, Hollolan kunta.

4. Nykytila

4.1 Sisätilat

YLEISLUONNEHDINTA

Rakennus jakautuu tilallisesti viiteen päävyöhykkeeseen: allasosastoon, kävijöiden pukuhuone- ja pesutiloihin, toimistotiloihin, kellarin harrastetiloihin ja tekniisiin tiloihin. Ulkoiselta ilmeeltään matalan rakennuksen sisätilojen laajuus ja monipuolisuus yllättää.

Kuten julkisivuissa, myös sisätiloissa toistuu teema-
na geometrinen leikkittely: neliömuoto eri mittakaavoissa sekä ympyrän kaaret. Punainen kaakelipinta jatkuu julkisivuista sisätiloihin. Kaakelin koko on 10 x 10 cm, ja esimerkiksi aulatilojen naulakon sokkeli on mitoitettu kahden kaakelin korkuiseksi ja kahvion koroke kolmen laatan korkuiseksi. Vaihtelevat ikkuna-aukkojen sommitelmat tulevat esiin sisätiloissa yhtenä katseen vangitsevana elementtinä.

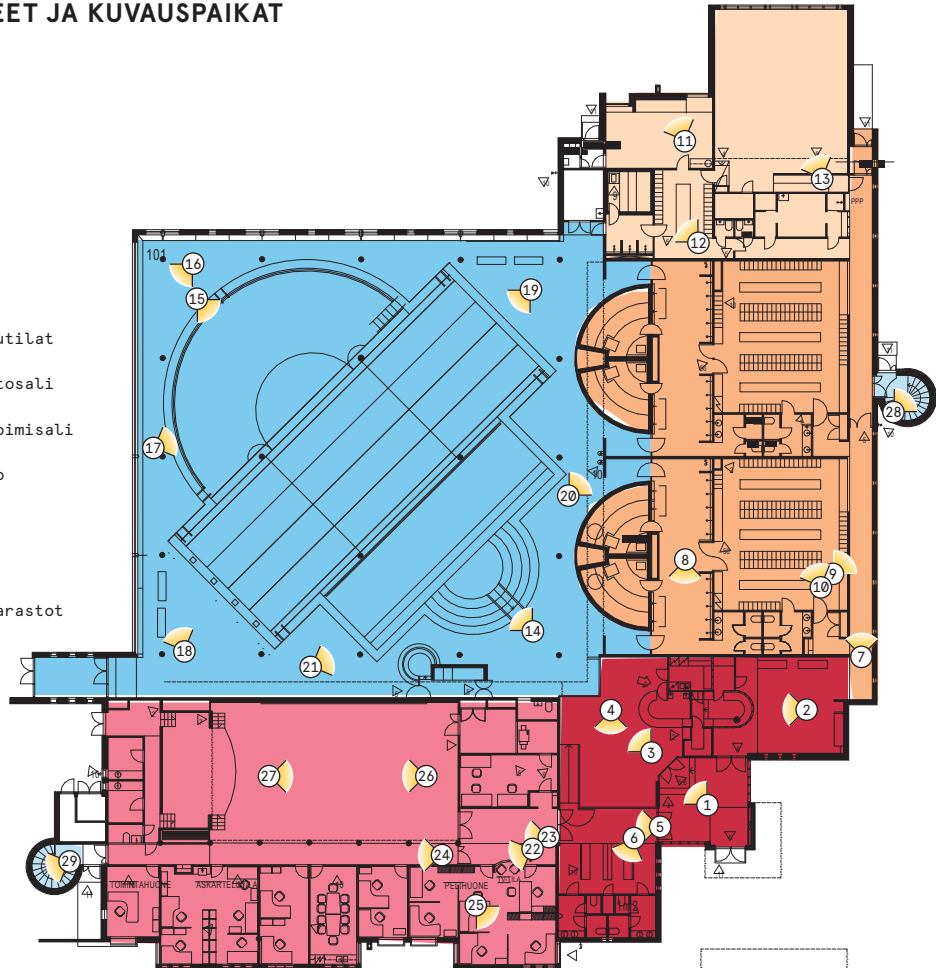
Alkuperäiset materiaalit ovat säilyneet hyvin ja arkkitehtuuri on yhtenäistä. Suurimmat näkyvät muutokset on tehty hiljattain toimistovyöhykkeellä, missä väliseiniä on purettu ja pintamateriaaleja uusittu. Muutokset ovat kuitenkin verrattain vähäisiä, ja alkuperäinen tilajäsentely on pääpiirteissään ennallaan.

INVENTOIDUT ALUEET JA KUVAUSPAIKAT

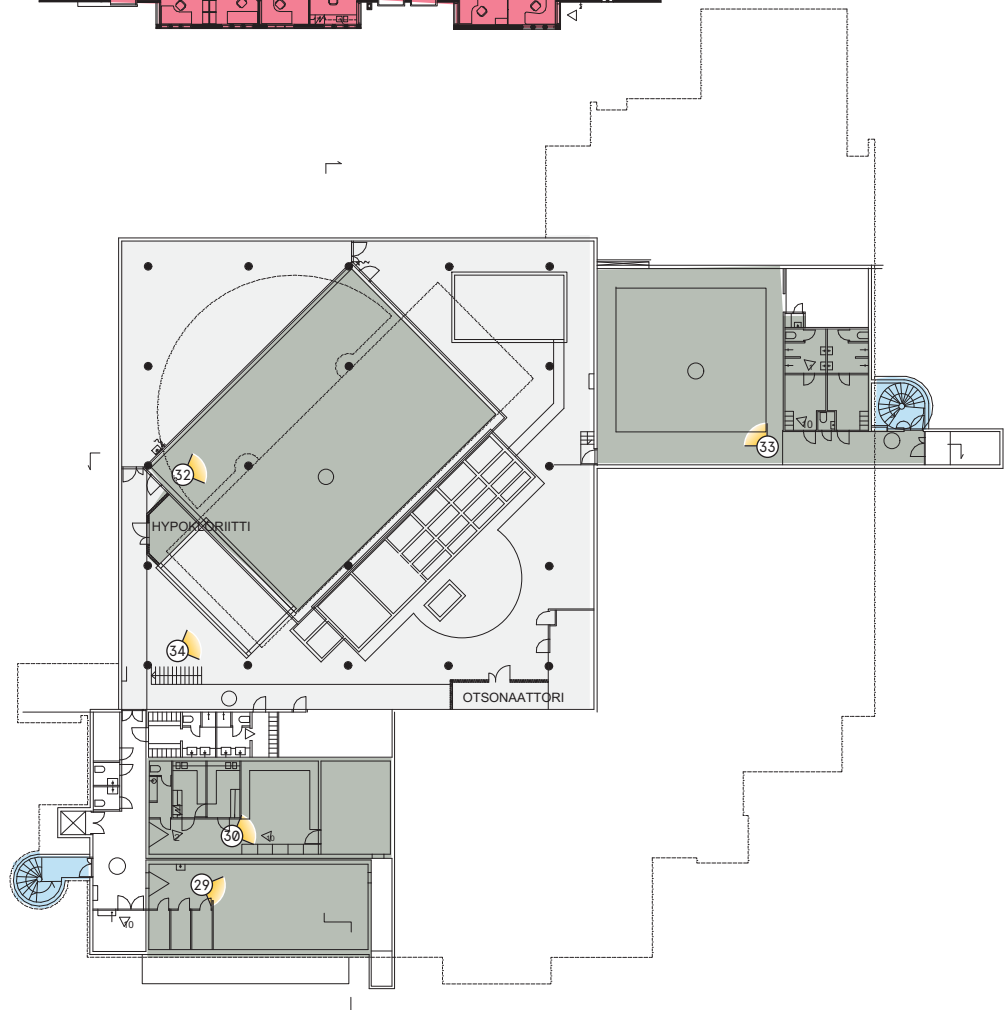
1. KERROS

TILAVYÖHYKKEET

- Pukuhuoneet ja pesutilat
- Tilaussauna ja kuntosali
- Toimistot ja monitoimisali
- Aulatilat ja kahvio
- Allastila
- Harrastetilat
- Tekninen tila ja varastot
- Portaat

KELLARI

PÄÄSISÄÄNKÄYNTI, AULATILAT, KAHVIO

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYS

Rakennuksen kulmassa sijaitsevat tilat muodostavat kokonaisuuden lasiseinämien läpi muodostuvien näkymien ja yhtenäisten pintamateriaalien ansiosta. Verrattain pienikokoisesta pääsisäänkäyntiaulasta on käynti joko oikealle lippukassa-aulaan tai vasemmalle monitoimisiin naulakkotilaan, tai kulmassa pääovia vastapäätä kahvioon.

Tilat ovat alkuperäiset pintamateriaaleja myöten.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Lattia on samaa vaalealla saumattua, puolikiiltävää tiilenpunaista kaakelia (n.10x10cm), kuin ulko- ja sisäseinissä.

SEINÄT

Niin sanotut tehosteseinät on peitetty tiilenpunaaisella kaakelilla. Osa seinistä on valkoiseksi maalattuja, ja niissä kiertää yhden kaakelin korkuinen nk. jalkalista. Erityinen, valkoisesta ruuturistikosta väliseinä kahvion ja naulakkotilan välillä

KATOT JA KATTOLISTAT

Alakatoissa on viilupintaiset paneelilevyt, joihin on integroitu teräksiset vähäeleiset valaisimet. Osassa paneelilevyistä on reikäkuviointi.

OVET

Ovet ovat lasi-teräsovia, joiden ovilehdissä on turkoo-silla maalatut teräskehukset ja puitteet, ja ne on asennettu valkoisiksi maalattuihin lasi-teräseinämiin. Osa ovilehdistä tai seinämistä on jaoteltu neliönmuotoisiin ruutuihin.

IKKUNAT

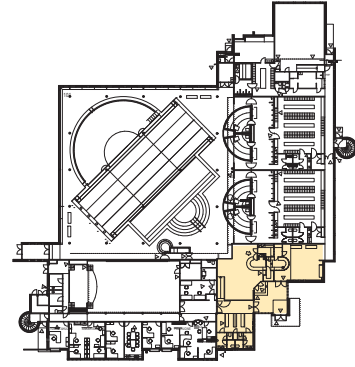
Sisääntuloaulassa on maahan ulottuvat neliöruudukkoon jaoteltu ikkuna. Kahvion ja uimahallin välissä on neliöruutuihin jaoteltu ikkunaseinä valkoisilla karmeilla.

TALOTEKNIikka

Integroitujen pyöreiden kattovalaisimien lisäksi kattopaneelisiin on integroitu ilmanvaihtopäätteitä ja ilmaisimia.

Kahviotilan kattoon on asennettu kirkkaampia kartiomaisia valaisimia.

Tiloissa on seinän valkoiseksi maalatut vesikiertoiset lämpöpatterit.

MUUT RAKENNUSOSAT

Lipunmyyntitiski: tiskin kaarevassa seinämässä jatkuu seinien ja lattian tiilenpunainen kaakelointi. Kaarevat vähäeleiset, teräskarmiset lasit erottavat lipunmyyntin omaksi tilakseen.

Naulakot: Vaaleat, puiset naulakot ovat osa detaljikonaisuutta. Niissä toistuu ruuturistikkoaihe, jonka läpi siivilöityy valoa. Naulakon nk. sokkeli on kolmen kaakelin korkuinen.

↑↑ Pääaulan kolme sisäänkäyntiä johtavat toimistovyöhykkeelle ja monitoimisaliin (vas.), kahvioon (kesk.) sekä pukuhuonevyöhykkeelle (oik.). Aulassa esiintyvät koko rakennuksen sisätiloissa toistuvat punaiset kaakelit, turkoosin sävyinen tehosteväri metallioivissa sekä neliöaihetta toistavat vaneriset kattopaneelit keskelle kiinnitettyine kattovalaisimineen.

↑ Pukuhuonevyöhykkeen väliaulan yleisluonnetta määrittävät katto- ja seinäpinnoissa jatkuva punainen kaakeli ja tilaan työntävä kaartuva vastaanottotiski. Vastaanottotiski on yhteydessä kahvion helkilökkunan alueeseen ja orientoi kulkua pääsisäänkäynnin ja pukuhuonevyöhykkeen käytävän välillä.

↓ Kahvion perältä on näkyvyys allasalueelle. Sisäikkunoissa toistuu rakennuksen modulaarinen neliöaihe. Kattopinnassa jatkuu aulatilojen puinen neliölevytyys ja kattovalaisimien sommittelu levyjen keskiosiin. Metalliset putkimaiset valaisimet työntyvät katosta alas luoden tilaan omaleimaiset valaistusolosuhteet.

↕ Kahviota ja toimistovyöhykkeen aulaa jakaa avoin valkoiseksi maalattu puuristikoseinä. Ristikossa toistuu tuttu neliöaihe, joka tosin poikkeaa mittakaavaltaan muista tilan neliöaiheista. Tilan läntisen väliseinän viertä kulkee esteetön reitti aulasta kahvioon. Ristikoseinä avautuu rampin alaosaan.

5

4

↓ Toimistovyöhykkeen aulan kautta on suora näkyvyys monitoimisalin perälle. Vihersävyisissä metallisissa väliovissa toistuva neliömoduuli johdattaa kulkua tilojen väillä. Tilaa määrittävät oikealla kahvion tilasta erottava ristikkoseinä sekä kolme kiinteää naulakkokalustetta. Ristikkoseinä ja kahvion lattia on korotettu kolmen lattiaatan verran perustasosta.

↓↓ Naulakot lepäävät lattialaatoilla pinnoitetuilla korokkeilla. Aulasta on pääsy WC-tiloihin.

5

6

PUKuhuONEVYÖHYKE, PESUTILAT JA SAUNAT

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYT

Tilat ovat alkuperäiset, mutta pesutiloissa ja saunoissa pintamateriaaleja on uusittu 2000-10-luvun puolella.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Lattia on samaa vaalealla saumattua, puolikiiltävää tiilenpunaista kaakelia (n.10x10cm), kuin ulko- ja sisäseinissä.

SEINÄT

Käytävällä on valkoiseksi maalatut seinät, joissa on lasitiiliseinämät, jotka siivilöivät luonnonvaloa pukuhuoneisiin. Kantavat väliseinät ovat valkoiseksi maalattua betonia. Suihkutilojen seinät on kaakeloitu. Kantamattomat väliseinät ovat kahitiiliset.

KATOT JA KATTOLISTAT

Pukuhuoneiden alakatot ovat valkoista kuitulevyä, joka on uudempaa kuin muu sisustus. Suihkutiloissa alakatto on maalattua teräslevytystä, johon on integroitu valaisimia ja IV-päätteitä.

OVET

Ovet ovat vähäeleisiä laakaovia.

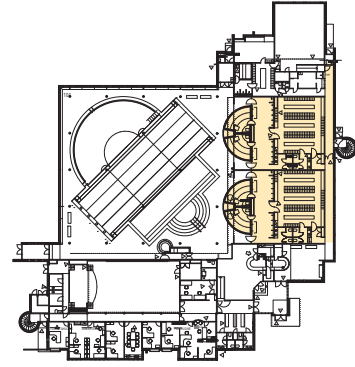
IKKUNAT

Käytävällä on nauhamaiset kattoikkunat ja lisäksi pienikokoisia ruudunmallisia ikkunoita.

TALOTEKNIikka

Käytävän seinillä on katonrajassa kierremäiset käytävävalaisimet. Pukuhuoneissa on kattopanelointiin integroidut neliömäiset vähäeleiset valaisimet. Pesutiloissa on käytännölliset halogeeniputkivalaisimet.

Tiloissa on seinän valkoiseksi maalatut vesikiertoiset lämpöpatterit.

7

↑ Rakennuksen itäisen julkisivun takana kulkeva käytävä yhdistää pukuhuonevyöhykkeen toiminnot aulatiloihin. Käytävätilaa määrittelee koko käytävän kattavista kattoikkunoista laskeutuva näyttävä luonnonvalo. Kattoikkunoiden tasaisen pinnan yläpuolella ulkoikkunapinta nousee noin 45 asteen kulmassa.

Ulkoseinän pienet neliöikkunat ja pukuhuoneiden lasitiilipinnat rytmittävät käytävää. Lasitiilipintojen läpi välittyy luonnonvaloa pukuhuonetiloihin. Kattoikkunapinnan rajaan kiinnitetyt seinävalaisimet ovat pyöreillä metallilevyvyöhykkeillä suojattuja loisteputkilamppuja.

← Pesutiloissa lattialaatoitus on kohopintainen märkätiloihin soveltuva versio rakennuksessa toistuvasta punaisesta laatoituksesta. Seinien valkoinen laatoitus on mitoitukseltaan suurempaa kuin lattialaatoitus. Kustakin pesutilasta johtaa kaksi sisäänkäyntiä allasalueelle.

← Käytävän luonnonvalo siivilöity lasitiilipintojen läpi pukuhuoneisiin.

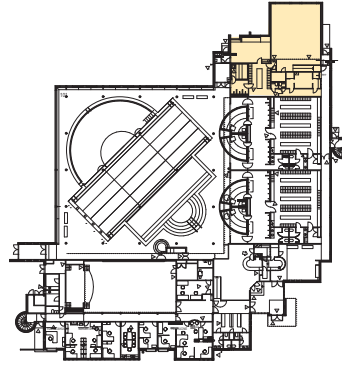

← Pukuhuoneet on kalustettu lukollisilla siniovisilla kaapistoilla sekä tummasävyisillä leveillä puupenkeillä. Sama pohjaratkaisu ja kalustus toistuvat sekä naisten että miesten pukutiloissa. Alakattopinnan levytystä kannattelevat ja rytmittävät litteät metallirimoitukset.

TILAUSSAUNA JA TAKKAHUONE, KUNTOSALI

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYS

Tilat ovat alkuperäiset, mutta kuntosalin ja pesutilan pintamateriaaleja on uusittu 2000-10-luvulla. Takkahuone poikkeaa tunnelmaltaan hieman muista tiloista lämpimän sävyisten materiaalien ansiosta.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Lattia on samaa vaalealla saumattua, puolikiiltävää tiilenpunaista kaakelia (n.10x10cm). Kuntosalissa on linoleum-matto.

SEINÄT

Seinäpinnat ovat valkoiseksi maalattua betonia, ja suihkutiloissa on valkoinen kaakelointi.

KATOT JA KATTOLISTAT

Pukuhuoneiden alakatot ovat valkoista kuitulevyä, joka on uudempaa kuin muu sisustus. Suihkutiloissa alakatto on maalattua teräslevytystä, johon on integroitu valaisimia ja IV-päätteitä.

OVET

Ovet ovat vähäeleisiä laakaovia.

IKKUNAT

Ikkunoiden karmit ovat takkahuoneessa ja kuntosalissa tummaksi käsiteltyä puuta.

TALOTEKNIikka

Käytävän seinillä on katonrajassa kierremäiset käytävävalaisimet. Pukuhuoneissa on kattopanelointiin integroidut neliömäiset vähäeleiset valaisimet. Pesutiloissa on käytännölliset halogeeniputkivalaisimet. Tiloissa on seinän valkoiseksi maalatut vesikiertoiset lämpöpatterit.

Takkahuoneessa on ulkoseinällä toimiva takka.

11

- ↑ Takkahuoneen sisustuksessa ja pintamateriaaleissa toistuu joitakin rakennuksen peruselementteistä: takan aukon muodossa on käytetty kaariaihetta ja matalat ikkunalaudat on päällystetty tutulla punaisella laatoituksella. Kodikasta yleisilmettä tilassa luovat ulkoseinustalle sijoitettu takka, puiset pehmustetut irtokalusteet, vaalea parketti, alakaton puurimoitus ja takaseinän vaakasuora puupinta. Ikkunat ovat kookkaat ja niissä on käytetty samaa tummaa puuta kuin toimistotilojen ikkunoissa.

12

13

↑↑ Tilaussaunan pukuhuone vastaa pinnoiltaan ja kiintokalusteiltaan pitkälti allastilojen pukuhuoneita.

↑ Kuntosali sijaitsee avarassa tilassa, jossa on reilu huonekorkeus. Lattian taso on rakennuksen perustasoa alempana ja tilaan kuljetaan loivaa ramppia pitkin. Lattia on pinnoitettu vaalealla muovimatolla. Osa seinistä on maalattu valkoiseksi ja osa heleän vaaleansiniseksi. Kattopinnan levytystä tukee ja rytmittää metallirimoitus. Perimmäisellä seinustalla on kaksi kolmen ikkunan ryhmää, joita symmetrisesti kehystämään on sijoitettu pienet tuuletusikkunat.

ALLASHALLI

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYT

Tilan olemus ja pääasiassa pintamateriaalitkin ovat alkuperäiset.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Lattia on kaakeloitu valkoisella kaakeloinnilla. Altaanpohjan kaakelointi on sommiteltu viuhkamaisesti.

SEINÄT

Seinäpinnoilla on vaaleansävyistä kaakelointia. Seinillä on myös valkoiseksi maalattua pystyrimoitusta kätkemässä IV-päätteitä. Valkoiset pyöreät betonipilarit on maalattu alaosaan turkoosilla visuaalisen esteettömyyden takaamiseksi. Suunnistamista parantavat pukuhuonesyvennyksen siniset ja punaiset seinäkaakeloinnit miesten ja naisten pukuhuoneiden erottelemiseksi.

KATOT JA KATTOLISTAT

Katto on kuppivolttua, valkoiseksi maalattua betonia, jossa on akustointilevyjä.

OVET

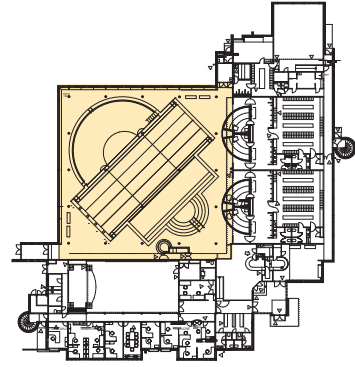
Tilassa on lasi-teräksiset ulko-ovet.

IKKUNAT

Tilassa on seinällä olevien valkeakarmisten suurien ikkunasommitelmien lisäksi katossa on kattoikkunoita sekä kaksi kattolyhtyä.

TALOTEKNIikka

Paljaan kuppivolttokattolaatan vuoksi talotekniikka on integroitu seinille ja lattiaan ja altaiden seinämiin.

14

15

↑ Allashallissa vaikuttavissa pääaiheissa toistuvat modulaarinen neliömuoto, ympyrän kaaret sekä rakenneosien symmetrinen asettelu tilassa. Pääaltaan edustalla lastenaltaan puoliympyrän muoto korostuu askelmien reuna-alueiden tummansinisellä tehostevärillä laatoituksessa. Pilarit katon valoaukon kulmissa tekevät allashalliin olemuksesta kylpylämäisen. Tilan luonnetta määrittää vahvasti katon ristikkopalkisto (paikalla valettu kasettilaatta). Allaskokonaisuus sekä katon valoaukko asettuvat vaakatasossa 45 asteen kulmaan suhteessa rakennuksen peruskoordinaatistoon

↑ Tilan keskeisenä aiheena kattopinnasta nousee siviikkunallinen valoaukko, josta laskeutuu allasalueelle tunnelmaa luovaa luonnonvaloa. Myös allasalueen reunoilta sijoitetuista kattoikkunalinjoista lankeava luonnonvalo luo oman osansa uimahallin tunnelmaan

16

↑ Allashallia kiertävät ulkoseinillä laajat ikkunapinnat. Läntisellä seinustalla ikkunalasit on jaettu toistuvalla symmetrisellä järjestelmällä. Kutakin yksikköä reunustaa kaksi täyden korkeuden ikkunalasia ja yläpuolella ja kapeampi yläikkuna osoittaa yksikön keskikohtaa.

↓ Tilan länsireunassa perusmuotoinen pääallas liittyy pilareiden muodostaman porttiaiheen kautta puolipyörän muotoiseen sivuosaan. Altaan pohjan valkoinen laatoitus on aseteltu kaarimuodon mukaisesti. Kuvan taustalla seinistä työntyvien kaarevien seinien taakse on sijoitettu pesutilojen saunat. Kaarevat muodot allashallissa orientoivat kulkua pesuhuoneiden sisäänkäynneille.

17

18

← Allashallin kiintokalusteita on päällystetty lattiapinnoilla käytetyllä laatoituksella, mikä saa ne sulautumaan ympäristöönsä.

19

← Allashallin vaaleassa lattialaatoituksessa toistuu neliömuoto sekä kahden koordinaatiston vuorottelu. Erikoiskiintokalusteet jatkuvat uimahyppytassossa.

↑↑ Toimistovyöhykkeen aulasta kuljetaan myös monitoimisaliin. Aulaan avautuu myös moduulijärjestelmän mukainen neliömuotoa toistava sisäikkuna viereisestä lipunmyynti-tilasta/valvomosta.

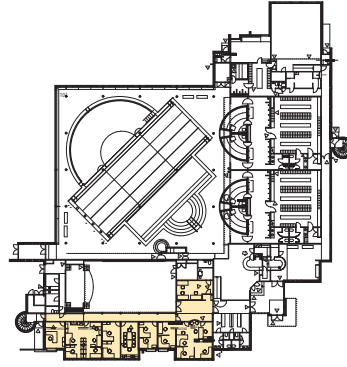
↑ Valvontakoppi jatkaa lattialaatoituksen materiaalipintaa ja erottuu ympyrämuotonsa vuoksi selkeänä elementtinä tilassa. Valkoisissa pilareissa on vaaleahkolla sinisellä maalattu näkyvyyttä tehostava väri noin 120 cm korkeuteen saakka.

→ Pesutilojen ja allashallin välisissä sisäänkäynneissä on osoitettu tilojen käyttäjäryhmät sinistä ja punaista tehosteväriä laatoituksessa käyttäen.

TOIMISTOVYÖHYKE

YLEINEN TILAHAAHMO JA SÄILYNEISYYS

Tiloja on jonkin verran muutettu vuonna 2019 nykyaikaisiksi toimistotiloiksi, mutta tilahahmo eli käytävä, ja sen varrelle sijoitetut toimistotilat ovat pitkälti ennallaan.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Käytävän lattia on samaa vaalealla saumattua, puoliikiiltävää tiilenpunaista kaakelia (n.10x10cm), kuin ulko- ja sisäseinissä. Toimistotiloissa on harmaat laminaattilattiat.

SEINÄT

Käytävällä on valkoiseksi maalatut tiiliseinät, joissa on lasitiiliseinämiä. Ulkoseinäpinnat ovat valkoiseksi maalattua betonia.

KATOT JA KATTOLISTAT

Alakatot ovat valkoista kuitulevyä, joka on uudempaa kuin alkuperäinen sisustus.

OVET

Ovet ovat turkoosinvihreitä laakaovia. Käytävällä on myös lasi-teräsovia turkoosein karmein.

IKKUNAT

Toimistotiloissa on tummaksi käsiteltyt puukarmit. Ikkunat muodostavat erilaisia sommitelmia.

TALOTEKNIikka

Kattopanelointiin on integroitu neliömäiset vähäeleiset valaisimet.

Tiloissa on seinän valkoiseksi maalatut vesikiertoiset lämpöpatterit.

22

23

- ↑ Toimistovyöhykkeen aulassa kaareva lasitiiliseinä on näyttävä elementti. Ruutuaihe toistuu detaljeissa. Aulassa sekä muualla toimistotiloissa on käytetty puuovissa runsaasti myös metallioivissa esiintyvää vihertävää värisävyä.

24

← Toimistotilat on sijoitettu käytävän varteen rakennuksen eteläiselle seinustalle. Käytävää rytmittää valkoiseksi maalattu pilaririvistö, jonka takana monitoimialin puisen väliseinän saa avattua.

(Käytävän seinän muurauksessa tiilien/harkkojen liimitys on hieman epätasainen.)

↓ Toimistotilojen pintoja on kunnostettu huonejakoihin on tehty muutoksia alkuperäisestä.

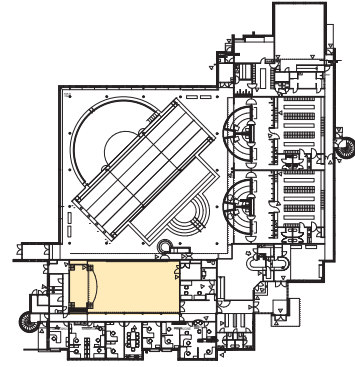
25

MONITOIMISALI

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYS

Tila on siirrettävillä seinämillä muunneltava sali, jonka perällä on näyttämö. Pintamateriaalit vaikuttavat pitkälti alkuperäisiltä, kuten myös tilahahmo.

LATTIAT JA LATTIALISTAT

Salin lattia on vaaleaa parkettia

SEINÄT

Siirrettävät seinät ovat vaaleat, viilupintaiset. Yhdellä seinällä on peilit. Seinillä on kookkaat ruudunmuotoiset viilupaneloinnit. Seinien yläosassa on myös allahallista tuttua, valkoista pystyrimoitusta. Paikoin talotekniikkaa on kätkeyty puunväristen rimojen taakse.

KATOT JA KATTOLISTAT

Alakatoissa on viilupintaiset paneelilevyt, joihin on integroitu teräksiset vähäeleiset valaisimet. Osassa paneelilevyistä on reikäkuviointi.

OVET

Saliin johtaa lasi-teräsovet, joissa on turkoosit karmit.

IKKUNAT

Katon rajassa on vähäeleinen nauhaikkuna.

TALOTEKNIikka

Kattopanelointiin on integroitu pyöreät valaisimet ja IV-päätteitä

Tiloissa on seinän valkoiseksi maalatut vesikiertoiset lämpöpatterit.

26

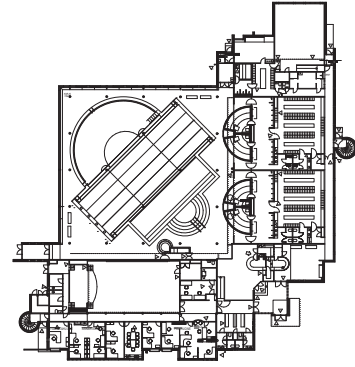
27

↑↑ Monitoimisali on lähes kauttaaltaan pinnoitettu neliön muotoisella puupaneloinnilla. Yhteneväinen materiaali luo tilaan oman lopusta rakennuksesta poikkeavan yleisluonteensa.

↑ Näyttävän tilaelementti on taaimmaisessa päädyssä sijaitseva korotettu näyttämö. Muita tilaa määrittäviä elementtejä ovat kolme paneelien rajojen mukaisesti aseteltua valkoista pystyrimavyöhykettä, pohjoisseinustan peiliseinä harjoitustankoineen sekä toimistokäytävän vastainen siirrettävä seinämä. Eteläseinustalle katon rajaan sijoitettu ikkunarivistö on tilan ainoa luonnonvalon lähde.

PORRASHUONEET: NUORISOTILOJEN PORRAS & PAINISALIN PORRAS

28

← Sekä nuorisotiloihin ja altaan huoltokellariin että painisaliin kuljetaan kierreportaikko- ja pitkin. Portaikkojen luonnetta määrittävät tiloja kiertävät pienehköjen ruutuikkuna-aukoitusten ketjut.

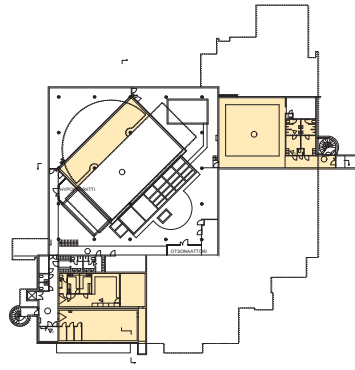
Porrasaskelmat ovat harmaata graniittia ja pyöreä teräksinen käsijohde on mustaksi maalattu.

Seinävalaisimet ovat vähäeleiset, pyöreät.

29

KELLARI – HARRASTETILAT, PAINISALI JA AMPUMARATA

30

← Kellarin harrastetilat toimivat myös väestönsuojoina. Neliöaihe toistuu jopa kellaritilojen akustolevyissä.

31

52

53

↑↑ Painisalin keskusalue on päällystetty kaksi-värisellä tatamilla. Alakattoa on korotettu tatamin yllä, mikä luo matalaan kellaritilaan avaruutta.

↑ Kellarissa altaiden huoltoalueella sijaitseva ampumaratatila ei ole aktiivikäytössä. Tilassa on esteettömästi näkyvillä yläpuolella sijaitsevaa allashallia kannattelevat järeät betonipalkistot sekä siniseksi maalatut pilarit kellarikerroksen tasossa.

KELLARI – VESISÄILIÖT JA SUODATTIMET, VARASTOTILAT

54

- ↑ Kellarissa allashallin alapuolisessa tilassa on nähtävillä järeitä kantavia betonirakenteita sekä uimahallin tekninen ja veden kiertoa ylläpitävä laitteisto. Tilaan päästään metallisen siltatason kautta, Ylätasolla sijaitsee myös kellarin valvomotiila.

4.2 Ulkotilat

YLEISLUONNEHDINTA

Uimahalli-monitoimitalon rakennusmassa on pääsääntöisesti suunnalta katsottuna matala, kerrosteinen ja ulokkeinen. Rakennuksella on bitumimattopäällysteinen tasakatto. Räystäslinja on vähäeleinen.

Lähestymissuunnasta rakennus vaikuttaa pienemmältä kuin on: tilat laajenevat kulmasta molempiin suuntiin ja kellariin. Laatoitetun julkisivun väri on tiilenpunainen, mintunvihreä ja valkoinen.

Kaakelipintainen julkisivu rakentamisajankohdalle tyypillinen, samoin ikkunasommitelmat ja erilaiset ulokkeet.

SOKKELI

Julkisivuklinkkeri eli seinäelementti ulottuu maahan saakka; perusmuuri tai kellarin seinä on ulkoseinäelementin kantavan osan alla näkymättömissä. Joissakin paikoissa on myöhemmin tehty teräslista-asennuksia veden ohjaamiseksi, kuten kivetetyn pihan vieressä.

↓ Ilmakuva lounaasta . Pienen metsikön takana erottuvat urheilukentät ja ulkoilualaue.

JULKISIVUMATERIAALI

Julkisivumateriaalit ovat pääasiassa neliönmuotoista klinkkerilaatitusta tiilenpunaisena sekä mintunvihreänä ja valkoisena. Muutamissa kohdissa on uudempaa rappausta julkisivupinnoitteena, ilmeisimmin julkisivukorjausten jäljiltä.

VESIKATE JA RÄYSTÄÄT

Rakennuksessa on tasakatto, sekä kattoikkunoita. Räystäät osin on kätketetty vesikattorakenteen sisään, samoin vesikourut tehty seinäsyvennyksiin. Uudempia räystäs- ja syöksytorviasennuksia myös havaittavissa.

IKKUNAT

Eri muotoisia ikkunoita on sommiteltu julkisivuun: pieniä neliön muotoisia 2-3 ryhminä (ajalle tyyppillinen aihe), teräslasiseiniä, perinteisempiä suorakaiteen muotoisia toimisto-osalla, allashallin ikkunat muodostavat toistuvia kolmen ikkunan sommitelmia (iso-korkea ja kapea-iso). Kulmaan on tehty myös korkea kapea ikkuna ja kattoikkunoita (allashallin kattoikkuna näkyy maamerkkimäisesti pääsisäänkäynnin suuntaan)

ULKO-OVET

Rakennuksessa on alkuperäisiä ovia 1980-luvulta sekä 1-2 täysin uutta 2010-luvulta.

Pääsisäänkäyntinä on rakennuksen kulmaan sijoitettu punaiseksi maalatut lasi-teräksiset pariovet nauhavesimillä, yllä on teräksinen katos, joka kiinnitetty seinään teräsputkivaijerein. Katoksen yllä kulmassa on valomainosrakennelma. Katoksessa sisäänasennetut rännit, joista tehty melko hiljattain syöksyputket veden ohjaamiseksi kauemmas sisäänkäynniltä. Oven molemmin puolin seinässä upotetut valaisimet. Kulmaosa erottuu muusta massasta teräs-ikkunaseinällä, jossa ”karmijako” neliön muotoisiin ikkunaruu-tuihin, sekä mintunvihreällä klinkkeriväriytyksellä. Ovien edessä ovat teräsiset, ruudukoidut kaltevat rappurallit.

↓ Ilmakuva luoteesta. Taustalla erottuu uusi koulurakennus ja Terveystie. Uimahallin ikkunoiden edustalle on jätetty kuusikko.

PÄÄSISÄÄNKÄYNTI

- ↑ Pääsisäänkäyntiä on korostettu muusta julkisivusta vihreänsävyisellä laatoituksella. Sisäänkäynti on sijoitettu kuutiomaiseen ulokkeeseen, jota kehystävissä ikkunoissa on rakennuksessa toistuva moduuliruudukkoaihe.

ETELÄINEN JULKISIVU

- ↓ Erilaiset ikkunat ja niiden aukotusten rytmitys määrittää julkisivuja. Toimisto-osalla on ulokemaiset ruutuihin jaotellut kookkaat ikkunat. Julkisivukorjauksia on peitetty tiilenpunaiseksi maalatulla rappauksella.

LÄNTINEN JULKISIVU

- ↓ Hierarkkisesti alisteiset sisäänkäynnit ovat vaatimattomampia teräs-lasiovia kuin pääsisäänkäynti ja/tai suunnattu huomaamattomasti sivuttain. Julkisivussa valkoisen ja punaisen laatoituksen vaihtuminen kielii takana olevien tilojen eri funktiosta; toimistosipi ja allashalli.

↕↔ Allashalliosalla on muita tiloja kookkaammat ikkunat/lasiseinämät. Jopa hallin kulmaan on pyritty tuomaan valoa rikkomalla umpinaista seinää ikkuna-aukotuksin. IV-päätteet on sijoitettu linjaan ikkunarytmin kanssa.

POHJOINEN JULKISIVU

- ↓ Kuten muillakin julkisivuilla, luonteikas ikkunasommittelu jatkuu pohjoisella ja itäisellä julkisivulla. Painisaliin johtavaa sisäänkäyntiä on korostettu teräsrunkoisella katoksella. Porrashuoneet erottuvat rakennuksen massasta kartiomaisina. Alhaalta katsottuna IV-konehuoneen korotus ei erotu.

ITÄINEN JULKISIVU

5. Yhteenveto

HISTORIA

Hollolan kunta järjesti arkkitehtuurikilpailun yhdistystä uimahallista ja monitoimitalosta kutsukilpailuna vuonna 1983. Rakennus toteutettiin Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen voittaneen ehdotuksen pohjalta ja se valmistui 1986. Kunnianhimoinen hanke oli iso taloudellinen ponnistus Hollolan kunnalta, joka on hieman keskikokoista suurempi suomalainen kunta. Uimahalli oli investointi kuntalaisten hyvinvointiin. Se edusti uudenlaista ajattelua, jossa uimahalli on kylpylämäisiä piirteitä omaava vapaa-ajan viettopaikka. Ratkaisu poikkeaa perinteisemmästä, urheilusuoritusta korostavasta suorakulmaisesta hallista, jossa on tyyppillisesti pitkiä käytäviä. Hollolan uimahalli ja monitoimitalo julkaistiin kilpailuvaiheessa kansallisesti ja valmistumisensa jälkeen myös kansainvälisesti arvostetuissa arkkitehtialan julkaisuissa. Se on myös ollut käyttäjien suosiossa koko tähänastisen elinkaarensa ajan.

OMINAISPIIRTEET

Rakennuksen julkisivu on 1980-luvulle tyypillinen laattapintainen sandwich-elementtijulkisivu, jota on tässä tapauksessa jäsenelty poikkeuksellisen rikkaasti. Rakennuksen estetiikassa on keskeistä teollisesti esivalmistetut detaljit ja geometrisilla aiheilla leikitely. Laatta viestii myös rakennuksen käyttötarkoituksesta. Rakennus on ulkonäöltään iästään ja kovasta käytöstä huolimatta hyväkuntoisen ja siistin näköinen. Rakennuksen alkuperäinen luonne on säilynyt hyvin.

Uimahalli-monitoimitalo sijaitsee kuntakeskuksen etelä-pohjoissuuntaisen kevyenliikenteen pääreitillä varrella. Rakennus on osa Hollolan kuntakeskuksen 1970-luvun suunnitelman mukaista julkisten rakentamisen vyöhykettä, joka sijoittuu Terveystien pohjoispuolelle.

Tyyliltään postmodernistisen uimahalli-monitoimitalon pohjaratkaisu on symmetrinen. Sisään tullaan kulmasta ja toiminnot on sijoitettu diagonaaliakseliin nähden symmetrisesti asetetun keskeistilan ympärille.

Symmetrinen ratkaisu on ajankohdan postmodernistiselle arkkitehtuurille ominainen. 1980-luvun postmodernistit alkoivat kierrättää klassisia aiheita moderneissa rakennuksissaan. Toisaalta uimahallin ratkaisu on lyhyine etäisyyksineen varsin käytännöllinen ja sosiaalisiin kohtaamisiin kannustava.

Keskeinen sisätila on sävyiltään vaalea, ja se tulvii luonnonvaloa. Rakennerratkaisu perustuu erityiseen, teollisuusrakentamisesta periytyvään kuppiholviin, jota käyttämällä saavutettiin suuret jännevälit. Lisäksi allas ja pilarit muodostavat monoliittisen rakenteen. Viimeistellyn rakenteen suunnitteli DI Eero Paloheimo, jonka osaaminen rakennesuunnittelijana oli 1960-luvulta alkaen arkkitehtien parissa erittäin suuressa arvossa. Katon rakenne on selkeänä näkyvisä sisätilassa, ja se muodostaa tilan keskeisen aiheen. Kattorakennetta ei ole peitetty putkilla tai akustisilla alakatoilla. Vaikka perusasetelma on symmetrinen, on keskeisen sisätilan muoto vaihteleva, esimerkiksi tilaan työntyvien kaarevien saunatilojen ansiosta.

ARVOT

Laadukkaasti toteutettu uimahalli kuvastaa 1980-luvun yhteiskunnallista asetelmaa, jossa kunta käytti verovarjoja kansalaisten hyvinvointia tukevaan investointiin. Siten Hollolan uimahalli on osa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan vapaa-ajan palvelurakennetta. Uudentyyppisenä, kylpylämäisiä piirteitä omaavana laitoksena yhdistetty uimahalli-monitoimihalli edusti 1980-luvulla paitsi kyseisen rakennustyyppin uusiutumista, myös syvällisempää rakennustyyppiin liittyvää paradigman muutosta: uimahalli ei ollut niinkään urheilusuoritusten näyttämö, vaan kuntalaisten vapaa-ajan kohtaamisten ja viihtymisen paikka. Erilaiset monitoimitilat yleistyivät julkisessa rakentamisessa, esimerkiksi kouluissa, 1970-luvulta alkaen. Tässä suhteessa halli oli ajalleen tyypillinen.

Hollolan uimahallin arkkitehtoniset arvot ovat kiistattomat oman aikakautensa urheilurakennuksiin ja arkkitehtuuriin rinnastettuna. Julkisivuratkaisu on

ajalleen tyyppillinen ja laadukkaasti toteutettu. Alkuperäisessä asussaan säilynyt keskeistila on sommitelman kohokohta, mutta silti hyvin käytännöllisesti järjestetty. Rakennus sekä toimiva että kaunis – tarkoittaen tässä yhteydessä miellyttävää ja viihtyisäksi koettua tilaa, jossa on paikan tuntua. Keskeistila edustaa kaunista arkirakentamista ja sitä on korostettu niin viihtymisen paikkana kuin hallin sosiaalisena keskipisteenä monin arkkitehtonisin keinoin.

Tähän työhön sisältyy arkkitehti Pekka Helinin haastattelu, jossa arkkitehti pohti uima- ja monitoimihallin muuntojoustavuutta eli korjaamisen ja laajentamisen mahdollisuuksia. Koska 1986 valmistunut halli on edelleen suosittu ja toimiva, se kannattaa korjata. Toisaalta nykyisille käyttäjämäärille liian pientä hallia voi luontevasti laajentaa esimerkiksi uudella siivellä rakennuksen pohjoispuolelle siten, ettei vanhan rakennuksen julkisivuihin tarvitse puuttua.

Hollolan uimahalli-monitoimihalli edustaa modernia rakennusperintöä ja suomalaista postmodernismia. Tähän selvitykseen sisältyneen suomalaisten 1980-luvun uimahallien vertailun perusteella voidaan todeta, että Hollolan halli edustaa arkkitehtuuriltaan hyvinvointivaltion parhaimmista. Pekka Helinin ja Tuomo Siitosen arkkitehtonisessa ajattelussa, sillä on selkeä käänköpisteen rooli. Rakennus on kokonaisuutena rakennustaiteellisesti merkittävä. Erityisen maininnan ansaitsee keskeinen sisätila.

Tämä selvitys ei sisältänyt vertailua paikallisiin 1980-luvun julkisiin rakennuksiin eikä maakunnan modernin rakennusperinnön inventointeihin. On kuitenkin selvää, että arkkitehtuurikilpailun tuloksena syntynyt Hollolan uimahalli-monitoimihalli edustaa valtakunnallisesti erittäin laadukasta ja kunnianhimoista 1980-luvun julkista rakentamista arkisiin tarpeisiin.

Lähteet

KIRJALLISET LÄHTEET

Arkkitehti-lehti, numerot: 8/1980; 5/1984; 5/1986; 8/1990; 4/1994

Davey, P. & Nikula, R. 2011. *Architecture in context: Helin work-shop*. Basel: Birkhäuser.

Arkkitehtitoimisto Seija Hirvikallio 2008. Tampereen uintikeskuksen rakennushistoriaselvitys.

Projektiutiset 17.11.2015: Tampereen uintikeskuksen täysremontti

Hirvonen, P. & Lahdensivu, J. 2014. *Betoni 14/02*: Tampereen uintikeskuksessa käynnissä laaja peruskorjaus.

Aamulehti 23.8.2017: Kalevan uintikeskukseen pääsee taas polskimaan.

ARKISTOLÄHTEET

Hollolan rakennusvalvonta
rakennuslupa-asiakirjat

Hollolan kaavoitus
asemakaavat, arkkitehtikilpailun asiakirjoja

Helin Co.
detaljipiirustuksia, valokuvia (Max Plungerin kuvat)

MUUT LÄHTEET

Haahtela-projektipankki, Hollolan kunta
(piirustuksia, kuntotutkimus- ja korjausasiakirjoja)

Pekka Helinin haastattelu Helsingissä 9.9.2020

Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys: <https://www.ukty.fi/index.php/ohjepankki> [haettu 14.9.2020]

Rakennusluvut

Hollolan kaupunginarkistossa on rakennuslupa-asia-
kirjoja ja piirustuksia vuoteen 1986 saakka. Niitä ei ole
saatavilla rakennusvalvontapalvelujen sähköisessä pal-
velussa Arskassa.

Myöhemmin toteutetut korjaustoimenpiteet ovat
olleet vähäisiä, eikä niille ei ole erikseen haettu raken-
nuslupaa.

1984

Rakennuslupatunnus: 245/84

1985

Muutoslupatunnus: 156/85

Toimenpide: uudisrakennus uimahalli-monitoimitalo

Lupa myönnettiin: 14.5.1985

Hakija: Hollolan kunta, tekninen lautakunta, projek-
ti-insinööri Markku Heijari

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Helin & Siitonen

Piirustukset: Asemapiirros, pohjapiirrokset, leikka-
ukset

Huomioita: muutokset piirustuksiin, päivitetty
31.1.1986, alkuperäinen lupatunnus 245/84

